

LAUKIAM TAVĖS, VIEŠPATIE!	361	Stasys Yla
KAI GIMSTAMA IŠ LAIKŲ Į LAIKUS	363	Kun. Stasys Yla
DIEVAS TAS PATS, TIK JO ADRESAS PASIKEITĖS	364	Ses. Ona Mikailaitė
MANO V. JĖZAUS KRISTAUS DIEVAS	367	Karl Rahner, S.J.
SAULĖTĄ SEKMADIENĮ	370	Antanas Saulaitis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	372	Zenta Tenisonaitė
KODĖL LAIKRAŠČIAI PASENSTA...	373	Antanas Būdvytis
DANTĖ IR JO "DIEVIŠKOJI KOMEDIJA"	374	J. Venckus, S.J.
LIETUVIŠKASIS PERKŪNAS (II)	380	V. Bagdanavičius, M.I.C.
VIENAS ŠEŠTADIENIO RYTAS	384	Augustinas Tijūnėlis
MINTYS APIE JAUNIMĄ	386	Kristina Parėšytė
TĖVYNĖJE	388	D. ir G. Vakariai
AUK DIDUTIS, BŪK GREITUTIS . .	390	Antanė Kučinskaitė
TRUMPAI IŠ VISUR		J. Pr.

*Visiems mieliesiems Skaitytojams, Rėmėjams ir Bendradarbiams linkime
linksmų Šventų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!*

Redakcija, administracija ir leidėjai

Šis numeris iliustruotas Neringos Peseckaitės nuotraukomis, tema — Marquette Parkas
naktį.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and
August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th
Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class
postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

religinės ir tautinės kultūros žurnalas
gruodis/december 1978 volume XXIX no. 11

ir'laiSRBi lietuviams

LAUKIAM TAVĘS, VIEŠPATIE!

STASYS YLA

Visa žemė, lyg sena troba, laukia nugriaunama ar atstatoma. Ką ji žino apie tave, kuris ateini? Žino tik kalėdinę karuselę, kuri kasmet apsisuka. Kasmet sušvinta vitrinų žvaigždės, praslenka karavanai keleivių, apsikrovę pirkiniais. Visi perka dovanas, kam nori, tik ne tau, Viešpatie!

Didžiausia tavo dovana žemei – taika ir ramybė – nebepriklauso daugiau tau. Ją monopolizavo Rytai ir Vakariai.

Bus gausa žiburių gatvėse ir namų prieangiuose, nes mes ilgimės šviesos. Keliaujame lyg smiltys išdegintuose žemės plotuose – prieblandoje. Žibės eglutės namuose... Tu esi šviesa, bet nesi mūsų ilgesio centre. Nesi sensacija mūsų protams, intriga mūsų valiai. Mes nesame išminčiai, kurie kitados ieškojo tavęs. Žemės išmintis susitelkė į sąmonės gelmes, į erdvių tolius, į politines lenktynes. Nesame piemenys, kuriems buvo atviras tavųjų paslapčių ilgesys. Nūn piemenys svaiginasi heroinu, ir jiems nebėra jokių paslapčių gyvenime.

Tačiau tu esi laukiamas. Viešpatie, nes reikalingas. Ką veiktų biznieriui be tavo atėjimo *sezono*? Kaip jaustųsi mažyliai be Kalėdų senio, eglutės ir naujų žaislų? Ką pasakytų studentai, negavę kalėdinių atostogų? Kaip atrodytų, jei airis negalėtų daugiau išgerti Whisky, o italas Chianti?

Laukiam ne tavęs, o tavo švenčių. Esi proga atvangai ir pramogai. lei iš tikro ateitum, būtų dienos sensacija. Gal tik vienos dienos, nes greitai pakeistų beisbolo, bokso ar arklių lenktynių naujienos. Gautum pasiūlymą iš TV stočių pasirodyti, o reporteriai turėtų interview su tavim. Ilgos būtų kolonos tavo minčių, kurios nebūtų tavo. Hollywoodas pasiūlytų susukti filmą, ir turėtum gražiai šypsotis. Viešpatie, nes būtum pasirašęs sutartį ir gavęs honorarą, didesnę nei atneštas Rytų išminčių auksas. Nesibaidytų tavęs priimti Niujorkas ir Čikaga, nes gal pajėgtum sudominti būrius tų, kurie nebežino, kam yra gimę.

Kas tavęs laukia iš tikro. Viešpatie? Gal kaliniai, kad juos išlaisvintum. Gal Sibiro vergai, kad juos grąžintum į namus. Gal ir kariai, išgabenti svetur. Įmaišyti tarp svetimųjų, nuolat stebimi ir nepatikimi. Tikrai tavęs laukia kenčiantieji dėl teisybės ir trapios, tyros širdys...

Neringos Peseckaitės nuotrauka

KAI GIMSTAMA IŠ LAIKŲ | LAIKUS

KUN. STASYS YLA

Laiko ratas vis sukasi pirmyn. Nuo jo neatsilieka nė mes. Ir mūsų gyvenime kiekvienį metų išspaudžia, įbrėžia šį tą naują.

Bet ką visa tai turi bendra su mūsų krikščioniškuoju gyvenimu? Juk šitas gyvenimas toks, rodos, pastovus, įstatytas į tokias pastovias formas. Ką čia naujo gali įnešti naujas laikas, nauji metai?

Taip mes paprastai nustatome santykių tarp nuolat kintančio laiko ir pastovių religinių vertybių. Kristus mums atrodo, kartą gimęs laike, toliau su laiku jau neturįs nieko bendra. Tad galėtų atrodyti, kad juo toliau, juo labiau jis nueina į istoriją ir juo labiau nutolsta nuo realaus ir modernaus mūsų gyvenimo. Galėtų atrodyti, kad kiekvienį metų Kristus mums daro vis labiau tolimą ir svetimą.

O vis dėlto taip nėra. Kristus įsikūnijo laike ne vieną kartą. Jo įsikūnijimas vyksta nuolat. Juk nuolat tęsiamas ir žmonijos išganyimo procesas, t.y. sakramentinio žmogaus sudievinimo vyksmas. Kristus gimsta dvasiniu būdu iš laikų į laikus, iš metų į metus, kai jo tiesą žmonės iš naujo pažįsta, kai jo malonė iš naujo paliečia žmonių širdis. Taigi Kristus gimė ne tik vieną kartą laike, istorijoje, bet jis gimsta nuolat. Gimsta, jei tik žmonės nori jo gimimo. Ir nėra tokių blogų laikų, kurių Kristus nenorėtų paženklinti savo atėjimo ženklais.

Štai dėl ko mums kiekvienas laikas, kiekvienų metų turėtų būti geri. Nėra laikų, kurie nebūtų iš Dievo ir kurie į Dievą nevestų. Net sunkiausiais laikais skamba Kristaus tiesa, stiprina jo malonė, apvalomos sielos nuo blogio ir pažadinamas geresnių dalykų ilgesys.

Su šia naujųjų metų diena šimtmečių laikrodžio strėlė pašoko pirmyn dar vieną minutę. Taip, tik minutę! Juk ką gi reiškia vieni metai šimtmečių eigoje? Tačiau ta minutė žmogui kartais būna pernelyg ilgą ir sunki. Per tą vieną minutę daug kas įvyks-

ta ir pasikeičia. Pasikeičia fiziškai ir dvasiškai. Per metus galima daug ko netekti ir labai daug ką įsigyti. Galima netekti turto ir dar brangesnių dalykų negu turtas. Galima įsigyti turtą ir tai, kas daug brangiau negu turtas. Evangelija kalba apie perlus, kuriuos perka žmogus, pardavęs visą savo turtą. Šitais perlais Evangelija vadina dangaus karalystę. Taip, galima prarasti visus turtus, kurie buvo krauti per ilgus metus; galima prarasti tą padėtį, kurios ilgą laiką buvo siekta, bet visa to vietoje galima įsigyti perlų — nepalyginamai brangesnių vertybių už anas.

Tokie pasikeitimai galimi. Įvairūs įvykiai, pražudę vienus dalykus, kartais padeda laimėti kitus, nepalyginamai vertingesnius. Tokie įvykiai kaip tik atveria žmogui akis, jį lyg iš miego išbudina. Jis atgauna tai, ką buvo praradęs, atgauna savimonę, grįžta į save patį ir pasidaro laimingas net nelaimėje. Laimingas dėl to, kad dvasiniai turtai, dvasiniai laimėjimai, atgauta vidujinė ramybė yra taip vertingi dalykai, kad su jais nebaisi jokia fizinė nelaimė.

Taigi nauji metai vienu atžvilgiu gali būti nelaimingi, bet kitu — kaip tik labai laimingi. Ir gal mūsų buityje kaip tik laimingesni yra tie metai, kurie mums atnešė dvasinį atgimimą, padėjo atrasti ilgai ieškotą tiesą, pašalino iš sąžinės ilgai tūnojusį dyglį, negu tie, kurie pakėlė mūsų kategoriją, prisegė naują žymenį, pataisė mūsų biudžetą.

Tad tokiu, o ne kitoku požiūriu galime žvelgti į praėjusius ir ateinančius metus. Šitaip turime juos vertinti. Bet jeigu taip, tai ko čia per daug sielotis dėl praėjusių metų materialinių nuostolių, jeigu jų būtu me turėję, arba ko baimintis dėl nedidelių medžiaginių perspektyvų ateinančiais metais? Svarbu, kad be nuostolių būtų buvęs subalansuotas dvasinis mūsų biudžetas ir gerų dvasinių laimėjimų galėtume tikėtis naujaisiais metais. Tai juk svarbiausia. Ži-

noma, ne be reikšmės ir medžiaginės vertybės, bet argi Kristus nesako – siekite visų pirma Dievo karalystės, o visa kita bus jums pridėta?

Jei save klaustume, kas lemia naujųjų metų laimingumą ar nelaimingumą, tai atsakymas būtų toks: lemia Dievas ir žmogus. Tai dvi asmenybės, dvi laisvos valios. Dievo planų mes nežinome. Galime žinoti tik tai, kad, leisdamas gera ar bloga. Dievas siekia tik gero tikslo. Tuo, kas gera. Dievas mus guodžia, o tuo, kas bloga, – baudžia ir taiso. Panašiai ir su žmogum. Darydamas gera, jis praturtina save, bet gali pasimokyti ir iš to, kas bloga. Dažnai, eidamas blogu keliu, jis pasiilgsta gėrio. Tad galima sakyti, jog nėra to blogio, kuris nevestų į gėrį, jeigu tik žmogus laiku atveria akis.

Tad mes turime eiti į geresnę ateitį. Turime ir galime eiti į gėrį net ir per blogį, nebent būtume taip sugedę ir ištižę, pasidarę tokie bevaliai, kad iš blogio jokių būdu nepajėgtume pakilti į gėrį. Gėrio keliu mums padeda eiti pats aukščiausias Gėris

– Dievas per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų. Šv. Paulius gražiai pastebi: "Išganingoji Dievo malonė pasirodė visiems žmonėms ir moko mus, kad, atsisakę bedievyستės ir pasaulio aistrų, santūriai, teisingai ir maldingai gyventume šiame pasaulyje, laukdami palaimintosios vilties ir mūsų didžiojo Dievo bei Gelbėtojo Kristaus Jėzaus šlovės apsišviekinimo" (Tit 2,11-13).

Taigi Kristaus vardu ir jo malonės lydimi drąsiai ženkime į naujuosius metus!

DIEVAS TAS PATS, TIK JO ADRESAS PASIKEITĖS

SESUO ONA MIKAILAITĖ

Ar žmonės šiuo metu labiau domisi religija, ar yra apatiškesni negu pereinam dešimtmetyje? Ar įvairūs ginčai lietuvių tarpe dėl kai kurių išorinių formų rodo nuoširdų dėmesį dvasiniams dalykams, ar priešingai – atitrūkimą nuo tikėjimo esmės? Ar mūsų spaudoje retkarčiais linksniuojamas dvasi-

nis atsinaujinimas iš tikro yra rimtas daugumos troškimas, ar tik religininkų išmis-lai?...

Šie ir panašūs klausimai daug kur mūsų diskutuojami. Tačiau ne apie tai buvo kalbama, bent netiesiogiai, suvažiavi-me, kuris įvyko Toronte 1978 m., rugsėjo 15

- 16 d. Jo pagrindinė tema buvo: lietuvių religinis auklėjimas – vaikų, jaunimo, suaugusiųjų. Suvažiavusius asmenis jungė bendras įsitikinimas, kad dvasinio atsinaujinimo mums, lietuviams, tikrai reikia ir bendras užsiangažavimas ką nors jo įgyvendinimui daryti. Kiekvienas dalyvis jau buvo ką nors nuveikęs dvasinio atsinaujinimo labui savoje kolonijoje, ar padėjęs kitiems kitur. Buvo atstovaujama kelioms parapijoms ir vietovėms: Torontui ir Londonui Kanadoje ir Detroitui, Clevelandui, Niu-jorkui, Čikagai ir Putnamui Amerikoje.

Po kelių dienų vyko Kunigų vienybės seimas Providence, R.I., kur vėl buvo kalbama apie dvasinį atsinaujinimą. Ir šiuo atveju visi dalyviai daugiau mažiau sutarė, kad jo reikia.

Įdomu palyginti, kas buvo keliami šių abiejų grupių: pirmoji mišri – pasauliečių, kunigų, seselių; o antroji – kunigų, dirbančių parapijose ir atskirai prie kitų uždavinių.

DABARTINĖ RELIGINĖ PADĖTIS

Toronte daugumas pasisakė, kad dabartinė lietuvių dvasinė padėtis yra liūdno-ka. Esame apžėlę piktžolėmis, Yra žmonių, kurie domisi dvasiniais dalykais ir ieško kažko gilesnio, bet jų mažuma. Daugumos dėmesys nukreiptas kitur: arba visai religija nesidomi, arba savo dvasinį alkį patenkina nelietuviškoje aplinkoje. Kaip ir kitur, lietuvių tarpe dvasinių troškimų išraiška yra įvairi: neišreikštas ilgesys, kuris prasiveržia, progai pasitaikius; aktyvus dalyvavimas lietuviškos parapijos pamaldose bei veikloje ir papildymas tai, ko trūksta kitoje aplinkoje (tai tinka viduriniajai ir vyresniajai kartai); jaunimo didesnis domėjimasis religinėmis apraiškomis ir nepasitenkinimas institucine religija. Daugumai jaunimo Die-

vas gal ir tas pats, kaip vyresniesiems, bet jo adresas tikrai pasikeitęs.

Kunigai susumavo padėtį taip: lietuviams labai trūksta religinių žinių – reikia rasti būdus, kaip jas perduoti; ir reikia jiems ugdyti dvasinį bendravimą su Dievu maldoje. Parapijose sąlygos yra tokios skirtingos ir tokios sudėtingos, kad sunku bendrai jas aptarti.

KAS SVARBIAUSIA IR KAS SUNKIAUSIA

Kunigams atrodo svarbiausia ir sunkiausia įtikinti žmones, kad jiems reikia dvasinio atsinaujinimo. Daugumai to atsinaujinimo jau per daug – tiems, kurie jį supranta išorinių formų pakeitimu. Atsinaujinimas pagrindą yra individualus, asmeninis dalykas. Jam galima stengtis sudaryti tinkamą aplinką parapijoje.

Toronto suvažiavime taip pat buvo keliamas, kad daugumai lietuvių trūksta religinio sąmoningumo. Bet vis viena svarbu sužinoti, ko žmonės nori, ko tikisi, ir nuo to pradėti dvasinio atsinaujinimo veiklą. Kai kur ją ypač apsunkina pažiūra, kad religija yra priemonė tautiškumui palaikyti. Kažin kaip būtų atsakoma į šį provokuojantį klausimą: ar lietuvių parapijoje labiau riša Kristus, ar tautybė? Iš esmės, tiesa, tautybė ir tikėjimas neturėtų kryžiuotis.

Dvi svarbios spragos buvo abiejų grupių keliamos: šeimose trūksta religinio auklėjimo; visuose religinės veiklos baruose trūksta dvasinės vadovybės. Tuo lietuviai nesiskiria nuo amerikiečių katalikų. Ir šie rūpinasi, kad šeimose tėvai jaučiasi nekompetentingi vaikus mokyti religijos, tą pareigą mielai perduodami "specialistams". Tačiau be pagrindo šeimose tikybos pamokos, ypač kad jų vis mažėja, pilnai vaiko neišauklės. O dvasinės vadovybės trūkumo niekur negalima išspręsti be pasauliečių pagalbos.

Nėra dar taip jau baisų, kad skautukas, bandydamas išvardinti pagrindines Marijos šventoves Lietuvoje, pasako "Žemės karveliai" vietoje Žemaičių Kalvarija. Nėra nė taip blogai, o gal net savotiška mažųjų išmintis, kai visas būrys jaunųjų stovyklautojų į klausimą: kas nužudė Kristų, at-

sako vienbalsiai: komunistai! Gal tai labiau rodo mūsų apsileidimą, kad ligi šiol nesugebėjome išdirbti tinkamų religinių programų stovykloms, lituanistinėms mokykloms ir gal kokias gaires šeimoms. Ačiū Dievui, tokių programų dabar yra. Bet jos dar nėra išganymas. Šeimoje vaikas turi išmokti melstis ir drauge su tėvais žengti pirmuosius žingsnius prie Dievo. Pirmieji dvasios vadovai yra tėvai.

Pasiruošimas priimti sakramentus ir aktyvus dalyvavimas atnaujintose jų apeigose gali visiems būti proga dvasiškai atsinaujinti. Tose parapijose, kur tai buvo daroma, pastebėta Toronto suvažiavime, bendras pasiruošimas susitaikymo sakramentui buvo gausiai žmonių lankomas. Svarbu, kad apeigos būtų tinkamai paaiškinamos ir gražiai atliekamos. Vaikų paruošimas pirmajai komunijai ir sutvirtinimo sakramentui yra gera proga įjungti ir tėvus. Tuo visa šeima vedama prie asmeninio nuosprendžio už Kristų, kuris turi būti šaknis dvasinio atsinaujinimo. Bendruomenės sekmadienio Mišios gali ir turi būti parapijos dvasinės veiklos viršūnė.

Aišku, visiems rūpi jaunimas. Detrito Dievo Apvaizdos parapija tikriausiai yra išimtis tuo atžvilgiu, kad kas sekmadienį jaunimas užpildo keliolika pirmųjų suolų, entuziastingai gieda ir užklausti tvirtina, kad jiems ši parapija yra labai svarbi. "Mes ją statėm!" sako. Ne visur taip yra, nors ne vienoje parapijoje yra daromos pastangos jaunimą pritraukti ir aktyviai įjungti. Suvažiavime Toronte nagrinėtas jaunimo klausimas. Bendra išvada buvo, kad jaunimo didieji lūžiai, tiek religijos, tiek lietuviybės atžvilgiu, įvyksta vasaros stovyklose. Dėkinga aplinka, bendruomenės išgyvenimas, gera religinė programa, kuri duoda progos ne tik išmokti, bet ir patirti, jaunimo tikėjimą atgaivina ir sustiprina. Susitelkimo savaitgaliai taip pat daro pozityvią įtaką jaunimui. Tikybos pamokos lituanistinėse mokyklose gali būti veiksmingos, bet dažnai nėra dėl šių sunkumų: trūksta dėstytojų, trūksta laiko, sunku sudominti. Idealiai, visi trys momentai – stovyklos, susi-

telkimai, pamokos — turėtų vienas kitą papildyti.

KAS PADARYTA IR KAS DARYTINA

Vienas būdas pradėti dvasinį atsinaujinimą parapijoje yra suburti žmones maldai ir dvasiniam pasidalinimui. "Nenorim pasikaitų, norim dalintis tikėjimo patirtimi, vienas kitą sustiprinti, drauge ieškoti Dievo savo kasdieniame gyvenime..." Taip pasisakė ne vienas susirinkusiųjų Toronte. Šiuo metu parapijose yra įvairių būrelių, kurie siekia dalyvių dvasinio atsinaujinimo ir tuo nori prisidėti prie savo parapijos dvasinio atsigaivinimo. Kai kur veikia Šv. Rašto studijų būreliai, maldos būreliai, jaunų šeimų rateliai, diskusijų būreliai. Organizuojami ir religiniai kursai, nors dažnai tenka nugirsti, kad tik pensininkai juose dalyvauja. Clevelande buvo ruošiami mėnesiniai pašnekesiai religinėm temom, pasinaudojant diecezinė programa. Šie buvo sėkmingai ir gausiai lankomi. Tokių susibūrimų reiktų daugiau turėti. Kunigų seimo dalyviai tam pritarė, bet pastebėjo, kad vengtinas elitizmas, svarbu pasiekti mases. Tai tiesa, bet antra vertus, nedidelis būrelis, rimtai siekias dvasinio atsinaujinimo, gali būti daug visos parapijos kiek inertiškai teslai.

Daugumoje lietuviškų parapijų organizuojamos metinės rekolekcijos. Žmonės jas lanko — bent dalinai. Tai tradicinė dvasinio atsinaujinimo priemonė. Didesnėse ir veiklesnėse kolonijose katalikiškos organizacijos ruošia uždaras rekolekcijas savo nariams. Jas lanko uolesni ir sąmoningesni asmenys. Bet ir čia reikia naujų formų, naujų priėjimo būdų. Du įdomūs bandymai padaryti Clevelande ir Toronte. Vienos dienos susitelkimas Clevelande gražiai pavyko, nes sukurta jauki aplinka, pašnekesiai buvo aktualiomis temomis, žmonėms duota progos pasidalinti mintimis, išpūdinga liturgija ir agapė po jos visus suartino bendruomeniniam Kristaus išgyvenimui. Toronte nedidelis moterų būrelis dalyvavo rekolekcijose, kurios vyko privačiuose namuose. Buvo renkamos kas savaitę per 13 savaičių. Pagrindinis tikslas: per įvairias patirtis

giliau išgyventi religines tiesas ir išmokti pastoviai melstis savo kasdienėje aplinkoje. Rekolekcijos buvo pravedamos pagal vienos kanadietės vienuolės išdirbtą programą. Atsiliepimai buvo labai teigiami. Dalyvės jautėsi ne tik asmeniškai praturtėjusios, bet drauge užsidegusios aktyviau dalyvauti parapijos veikloje.

Jaunimo organizacijos (skautai ir ateitininkai) sukruto ruošti religines programas savo stovykloms ir susirinkimams. Šias programas įvykdyti reikia ne vien kapelionų, bet ir pasauliečių talkos. Ir aplamai, norint parapijose dvasinį atsinaujinimą įgyvendinti, nebus galima apsieiti be pasauliečių. Toronto suvažiavime buvo pabrėžta, kad parapijoje įvairių religinių programų sėkmingas pravedimas priklauso nuo klebono iniciatyvos ir pasauliečių nuoširdaus bendradarbiavimo. Tiesa, lietuviai daugiausia dar nėra pripratę prie pasauliečių katekistų ir šiaip religinėje veikloje aktyviai besireiškiančių pasauliečių. Tie, kurie užsidegę ėmėsi tokio darbo, susilaukė kritikos ir neigiamų replikų. Turime apsiprasti su pasauliečių apaštalavimo mintimi. Ne vien kunigai gali dirbti religinį darbą. Pasiruošę ir užsidegę pasauliečiai gali labai daug padaryti. Tokia yra ir Vatikano II dokumentų mintis, kur kalbama apie pasauliečių vaidmenį. Amerikiečiai turi įvairių tokių apaštalavimui pasiruošimo kursų, kurie lengvai prieinami ir labai naudingi.

Žmonėse skleisti dvasinio atsinaujinimo minčiai yra svarbi ir dvasinio turinio literatūra. Toronto suvažiavime ir Kunigų seime nugirsti nusiskundimai, kad jos trūksta. Tiesa. Bet yra ir gerų šiuolaikinių leidinių, kuriems trūksta skaitytojų! O vidurinijai ir jaunesniajai kartai galima pasiūlyti labai geros literatūros anglų kalba. Religinės radijo programos, jei gerai paruoštos, taip pat klausytojų įvertinamos.

Reikia pripažinti, kad mūsų religiniame gyvenime svarbų vaidmenį suvaidino Kunigų vienybės leidžiami mėnesiniai mišiolėliai. Kažin ar be jų būtume turėję lietuviškas Mišias?... Kur mišiolėliai buvo prieinami parapiečiams Mišių metu, žmonių daly-

vavimas ir atsakinėjimas žymiai pagyvėjo. Dabar ruošiamas sekmadienių ir šventadienių Mišių tekstų rinkinys, kuriame bus sudėta tai, kas būdavo spausdinama mėnesiniuose mišiolėliuose. Kunigų vienybė taip pat žada išleisti naują giesmyną. Ligi šiol pačios parapijos rūpinosi giesmėmis ir kai kuriose labai sėkmingai. Šią vasarą Putname buvo išleistas giesmynėlis jaunimui, kuris buvo naudojamas jaunimo vasaros stovyklose.

Katekizacijos tikslams išleisti keli leidiniai: *Mano pirmoji komunija* (paruošė I. Bublienė ir kun. K. Žemaitis), šią vasarą išėjo du religinių pratimų sąsiuviniai jaunesniems ir vyresniems moksleiviams (paruošė ses. O. Mikailaitė ir kun. A. Saulaitis, S.J.). Projektuojamas pamokų sąsiuvinys sutvirtinimo sakramento priėmimui pasiruošti, prie kurio dirba p. Tijūnėliai iš Čikagos, pasitardami su vyskupu Brizgiu ir kun. A. Saulaičių. Kun. Celiešiaus *Ką mes tikime* ir kun. Gutausko *Krikščionybė Lietuvoje* gali būti naudojamos geriau lietuvių kalbą valdančių gimnazistų tikybos pamokoms. Vasaros metu buvo paruoštas leidinėlis su atrinktais pasiskaitymais iš LKB Kronikos. Jis buvo pritaikytas specialiai jaunimo stovykloms. Kronikos panaudojimas jaunimo religiniam auklėjimui yra plati ir įdomi galimybė.

Vienas svarbesnių Toronto suvažiavimo nutarimų buvo pavedimas kun. K. Pugevičiui išleisti aplinkraštį, kuriame būtų skelbiamos įvairios žinios apie religinę veiklą lietuvių tarpe – apie leidinius, įvykius, kurie būtų naudingi parapijoms bei organizacijoms. Tai išdava visų bendro sutarimo, kad, vykdant dvasinį atsinaujinimą, būtinas didesnis tarpusavio pasidalinimas ir tarpusavio parama.

ADRESŲ KNYGUTĖ

Dievas tikrai yra įrašytas į mūsų adresų knygutę – ir į jo glėbį bėgame, ypač patyrę didesnius sukrėtimus, nelaimes. Daugumas mūsų pripažįsta, kad tiesa, jog geriau Dievu pasitikėti negu pasaulio didžiūnais, kurių svaris antgamtinėse svarstyklėse mažesnis už kvapą – taip sako psalmis-

tas. Ar lietuviai bijo religinių pergyvenimų? O gal, tiksliau sakant, drovisi jais dalintis su kitais. Bet ir čia gal mums yra proga dvasiškai bręsti – juk Kristus yra mūsų tarpe, kai buriames draugėn jo vardu. Jį pasiekiamo ne tik individualioje maldoje, bet ir krikščionių būryje. Siekiant dvasinio atsinaujinimo, gal teks mums Dievo adresą perkelti į kitą vietą savo adresų knygutėje.

MANO V. JĖZAUS KRISTAUS DIEVAS

KARL RAHNER, S.J.

Tu, mano Dieve, esi begalinė neribota Būtis. Viskas, kas tik yra ir kas galėtų būti, amžinai yra Tavyje. Ką besužinočiau, to tėviškė visą amžinybę yra Tavoji Dvasia. Ko betrokščiau, Tu visados turėjai. Ką tik myliu, savo pagrindu yra tai, ką Tavoji Meilė jau amžinai myli – Tu, Tu Pats. Tu esi Išmintis, Galia, Gėris, Gyvybė ir Stiprybė. Tu esi viskas, ko galėčiau bet kada geisti ar įsivaizduoti.

Ir kaip gali visa tai būti Tavyje drauge tuo pačiu metu? Čia, kur aš gyvenu, visa, kas žmonių žinoma, ir mylima, ir geidžiama, visada yra atskira, nuo kits kito atitolę, padalyta. Daiktai – riboti. Kai kurių ypatybių jie turi, o kitų neturi. Mintis – blanki, be gyvybės; gerumui trūksta jėgos; jėga – be meilės; nekontroliuojama gyvybinė energija tampa mirtina, brutali.

Mums niekad nesiseka suslėgti draugėn į ankštą mūsų ribotumo indą visko, kas mums atrodo gera. Gera, jau vien todėl, kad yra: gyvybė ir išmintis, gerumas ir jėga, stiprybė ir švelnumas. Šitos ir visos kitos mūsų įvairios gyvenimo pajėgos yra tai, be ko mes nei galim, nei norim verstis, o visgi kiekviena jų neišvengiamai išstumia kitas. Tik viena, ką mes galim ir turim daryti, tai visas tas pajėgas tvarkyti, sustatyti joms kokią nors hierarchišką tvarką, skirti kiekvienai jų deramą vietą, nustatyti ribas, kad nė viena jų neišgalėtų taip labai, jog nustelbtų kitas. Savo gyvenime turim laikytis "tvarkos", gyventi "santūriai".

Mums reikia rūpintis, kad dvasia netaptų sielos priešu, gerumas kad nevirstų silpnumu ir stiprybė brutalia jėga. Visa tai tartum parazitai reikalauja sau mūsų gyvybinio kraujo dalies, visi godžiai geidžia gyventi mumyse mūsų sąskaiton. Mums tenka taupios šeimininkės vaidmuo – dalyti ribotą savo energiją mažyčiais seikėjamaisiais puodukais.

Čia nėra nieko, kame galėtume visiškai pasinerti, nieko, kam visiškai save atiduoti. Bet kokia santūrumo stoka būtų ir mūsų pačių, ir mūsų branginamojo objekto žūtis. Viską žinantieji retai teturi šiltą širdį; šio pasaulio galiūnai paprastai būna kieti; yra priežodis, jog "gražuoliai dažnai pasirodo esą bukapročiai". Taip ir turi būti. Jei visos suminėtos savybės galėtų būti mumyse drauge vienu metu, kaip mes begalėtume būti riboti?

Kame yra visa išmintis ir amžina meilė? Kame visagalybė ir drauge visagėrybė? Pulsuojanti gyvybė ir lygiai pilna gyvoji Dvasia? Kame gali šitie didybės elementai nesulaikomai išsiplėsti į begalybę? Kame jie gali suklestėti ir vystytis, kiekvienas likdamas visiškai suderinamas su visais kitais, iš tiesų aktualiai sutapatinamas su visais kitais, o ne visa kita išstumias iš būties?

Šitokia Būtis esi Tu, mano Dieve. Tu esi visas visame, ir visame, kame Tu esi. Tu esi visas. Kiekviena mūsų Tau priskiriama kaip absoliučiai beribė savybė ne tik nesunaikina visų kitų savybių, neišstumia jų iš galimumų plotmės, bet greičiau teikia visoms kitoms beribę erdvę išsiskleisti.

Tavyje žinojimas klesti Visažinojimu; Visažinojimas išsiskleidžia į Visagalybę; ir baugiai nepermaldaujama Tavoji Visagalybė virsta neatsispiriama Tavo Gerumo jėga! Visa, kas mano ribotos būties ankštuose rėmuose yra suslėgta, uždara, suspausta ir įkalinta. Tavyje tampa viena Begalybe, drauge ir Vienybe, ir Begalybe.

Kiekvienas Tavųjų požymių-atributų yra Tavo begalinė Būtis, kiekviename jų tūno visų tikrovė. Todėl iš visų žmogui mylėti galimų dalykų yra vienas, kurį jis gali my-

lėti be galo, be jokių sąlygų, nesilaikydamas jokios "tvarkos", jokio "santūrumo", ir tai esi TU!

Mylint Tavo šventąją Begalybę, tampa pakenčiamas paprastasis, priversto santūrumo, ribotų proporcijų mūsų gyvenimas. Tavyje mano širdis gali saugiai pasiduoti savo begalybės ilgesiui, gali betiksliai bastytis nepaklysdama. Aš galiu dosniai švaisytis savo meile kiekvienam Tavo Būties aspektui ir kiekviename jų rasti visa, ko ieškau, nes viskas Tavyje yra VISUMA.

Šituo meilės takeliu eidami, kai aptinkame savo kelią į Tave, tai tada nukrinta nuo mūsų ribotumo našta nors tai akimirksniui, kol tveria šitokia meilė. Tada galim grįžti į savo nuobodžią rutinos kasdienybę ir vėl tenkintis savosios menkystės ribotumais.

Tavo, Dieve, Begalybė yra mūsų ribotumo išsigelbėjimas. O tačiau turiu prisipažinti: kuo ilgiau galvoju apie Tave, tuo labiau imu nerimauti. Tavo baisiai didinga Būtis gresia mano saugumui ir visai sujaukia mano krypties pojūtį. Mane apima baimė, krečia šiurpas, nes atrodo, jog Tavo Begalybė, kurioje iš tiesų viskas yra viena ir tas pat, tik Tau vienam tepriklauso.

Aišku, visa Tavoji Būtis yra kiekvienoje Tavo savybėje ir kiekviename Tavo veiksmė. Ir į mane ateidamas, įsiverždamas į mano gyvenimo ratą. Tu esi visiškai visas. Tau nereikia griebtis jokių ypatingų priemonių užtikrinti, kad žaibu švystelėjęs mano gyvenimo horizonte Tavo Visagalybės kirtis būtų sykiu ir švelni Tavo Išminties šviesa.

Į savo galybės srautą Tu suleidi visą savo Būtį, ir visa pasilieka Tavo kontrolėje: smarkiausiais verpstais teką vandenys neištvinsta toliau už Tavo nubrėžtas ribas, nei neatpalaiduoja naujų galimybių, kurių Tu Pats nebūtum tobula atbaiga. Tu gali būti nepermaldaujamas teisingumo tribunolas ir amžinojo pasmerkimo ištarmė Tavo ausiai gaudžia džiaugsmo himnu, šlovinančiu Tavo neapsakomą gerumą. Tačiau man ir mano menkystei ta mintis įvaro siaubą – pasijuntu, tartum visi mano sąnariai būtų išnarstomi.

Tačiau kaip Tu su manim besielgtum. Tu visados esi Tu Pats, visiškas, pilnas. Visada Tu esi Begalinė visos tikrovės vieninga visuma, ar Tu mane myli, ar manęs nepaisai, ar manyje apreiški savo Galybę, ar Gerumą, ar Teisingumą, ar Gailestingumą. Ir kaip tik todėl, jog Tu esi viena visos būties Begalybė ir visada toks liksi, nepaisant, kaip Tu save mums apreiški, aš lieku agoniškoje nežinioje. Kada tik pagalvoju apie Tavąją Begalybę, mane ima kankinti susirūpinimas – noriu žinoti, kaip Tu esi man nusiteikęs.

Bandydamas įtraukti Tave į savojo gyvenimo apskaičiavimus, galiu tik pažymėti Tave kaip lygčių "nežinomąjį X", nes Tavo viską apimančios Begalybės mįslė sujaukia visus mano apskaičiavimus, ir galutinis rezultatas lieka neįminta mįslė. Kaip galiu sudėti Tavo nesuvokiamą Gerumą su drauge einančiu šventuoju Griežtumu? Ar Tavo nesuvokiamą Gailestingumą su nepermaldaujamu Teisingumu? Vienu tuo žodžiu "BEGALYBĖ" Tu man viską pasakai. Bet kaip tik tas žodis ir suniekina visas mano pastangas švariai, tiksliai planuoti savo gyvenimą. Tuo būdu Tu esi amžina mano gyvenimui grėsmė, išbloškianti mane iš saugumo jausmo.

Viešpatie, geriau Tu prabilk į mane tokiu žodžiu, kuris nereikštų visko vienu metu, žodžiu, kurs nesuimtų neišmatuojamoni vienybėn visos daugialytės tikrovės. Tark man tik vieną dalyką tepasakančią žodį, vieną daiktą, kuriame nebūtų VISKAS. Jei nori sutausoti man baisų Tautosios Begalybės teroro jausmą. Tu turi apriboti tą savo Begalinį žodį.

Savo žodį pritaikyk mano mažybei, kad jis sutilptų mažytėje mano ribotumo būstinėje, jos nesugriaudamas, nes joje vienoje tegaliu gyventi. Tada įstengčiau suprasti. Tokį ribotą žodį galėčiau priimti, agoniskai nesuglumindamas savo dvasios, ir mano širdies nebespaustų šalta baimė. Jei Tu ištartum tokį "sutrumpintą" žodį, kurs ne viską teiškų. o pasakytų tik tai ką nors paprasto, ką aš galėčiau suprasti, tada vėl galėčiau laisvai atsikvėpti.

Tu savo žodį turi padaryti koku nors žmogišku, nes aš tik tokį galiu suprasti. Nesakyk man visko, kas esąs. Nesakyk man savo Begalybės – tik sakyk, kad Tu myli mane. Tik prabilk apie savo Gerumą. Ir to nesakyk dieviška savo kalba, kurioje ir Tavoji Meilė apima Tavo nepermaldaujamą Teisingumą, ir Tavo triuškinančią Galybę. Pasakyk *mano* kalba, kad nesibijočiau, jog tavo žodyje "meilė" gali tūnoti kokia nors kita reikšmė šalia Tavojo Gerumo ir švelnaus Gailestingumo.

O Begalinis Dieve, iš tiesų Tu panorai tarti man tokį žodį! Savo Begalybės Okeaną pažabojai, kad jis neužtvintų mažo mano mūrelio, saugančio mažytį mano gyvenimo sklypelį nuo Tavųjų platybių. Ne Tavo didžiųjų marių vandenys, o Tavo Švelnumo rasos nusileidžia ant mano sklypelio. Atėjai Tu pas mane žmogiškame žodyje. Juk Tu, Begalinis, esi mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Dievas!

Jis prašneko į mus žmogiška kalba. Žodis "meilė" nebegali reikšti nieko kito, ko man reiktų bijoti. Kai jis sakosi mylįs mus, ir kad Jame Tu mus myli, tas žodis išsiveržia iš žmogiškos širdies. O žmogaus širdžiai jis teturi vieną prasmę, vieną palaimingą ir laimės kupiną prasmę. Kai mus myli ta žmogiška Tavo Sūnaus Širdis, ribota, kaip ir manoji vargana širdis, tada mano širdis nurimsta. Jis myli mane, ir žinau, jog tokia meilė yra tik meilė ir niekas kita.

Jėzus iš tiesų pasisakė mylįs mane, ir Jo žodis išplaukė iš Jo žmogiškos širdies gelmių. Jo Širdis yra Tavo, mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus Širdis, Dievo širdis. Tuo būdu, jei ta žmogiškoji Tavo Sūnaus Širdis yra neapsakomai turtingesnė ir didesnė už mano širdį, tokia ji yra tik todėl, kad ta meilė ir tas gerumas niekad negali būti kuo kitu, kaip meile ir gerumu. Ji niekad negali slėpti savyje baimę keliančios Tavo Begalybės, kuri visada yra sykiu ir visa kita.

Suteik, Begalinis Dieve, kad galėčiau visada tvirtai laikytis savo Viešpaties Jėzaus Kristaus. Jo Širdis teparodo man, kaip Tu esi man nusiteikęs. Kai norėsiu žinoti, kas Tu esi, tai žiūrėsiu į tą Širdį. Mano dva-

sios akis apraibsta, žvelgdama į Tavo Begalybę, kurioje Tu esi iš karto visas kiekvienu požiūriu. Tada mane apgaubia Tavojo Neribotumo tamsybės, tamsesnės už visas mano žemės naktis. Bet vieton to, aš įbesiu savo žvilgsnį į Jo žmogiškąją Širdį, mano Viešpaties Jėzaus Kristaus Dieve, ir tada būsiu tikras, jog Tu mane myli!

Ir dar vienas prašymas: Padaryki mano širdį panašią į savojo Sūnaus Širdį. Padaryk ją tokią didelę ir turtingą meilės, kaip Jojo, kad mano broliai, ar nors vienas jų vienintelis kada nors mano gyvenime galėtų per ją įeiti ir patirti, kad Tu jį myli. Mano Viešpaties Jėzaus Kristaus Dieve, leisk man Tave rasti Jojo Širdyje!

Sulietuvino J. Kidykas, S.J.

SAULĖTĄ SEKMADIENĮ

A. SAULAITIS, S.J.

"Dieve, mūsų priebėga ir stiprybė", gieda pilna bažnyčia. Jungtinis choras su vargonais, trimitais ir būgnais pripildo skliautą, lyg saulės spinduliais. Nei nepastebėjome, kaip prabėgo dvi valandos kunigų šventimo apeigose.

Kryžių ir dvi liturgines vėliavas seka 120 kunigų koncelebrantų, užsidėjusių tunikas ir margaspalves stulas. Priklaupę prie altoriaus, nueina į suolus kunigams – išilgai bažnyčios šalia žmonių, nes tėvams, broliams ir seserims skirtos pirmosios bažnyčios vietos.

Prieš raudonu arnotu (Šv. Dvasios liepsnos spalva) apsirengusį vyskupą eina šeši kandidatai. Kaip per vestuves, krikštynas, sutvirtinimą, pirmąją Komuniją, vedybų jubiliejų (gaila, dar ne per susitaikymo sakramentą) visų akys seka sakramentą priimsiančius, slėpinyje dalyvausiančius.

Ilgos giesmės, vieningu balsu ir šventiškos nuotaikos pagauti, vyskupo kviečiami pamaldų dalyviai išpažįsta savo tikėjimą, prašydami gailestingą Viešpatį drąsos ir jėgos tvirtai tikėti. Šlovės giesmę (pagal "Garbė Dievui aukštybėse") ir šventimų mintis jungia vyskupo malda.

Seminaristas palydi skaitytoją iki presbiterijos, apeigų vedėjas iki sakyklos, ir vieno šventinamųjų sesuo skaito pirmąjį skaitymą taip gyvai, kad klausytojai tikrai girdi "Gerąją Naujieną". Apmąstymo psalmė – visų atkartotinė ir psalmės žodžiai jėzuito solisto balsu. Po antrojo skaitymo, irgi moters skaityto, vienas busimųjų kunigų, jau pusmetį einąs diakono pareigas, skelbia Evangeliją. Po kiekvieno skaitymo – rami ir jauki tylos, susitelkimo valandėlė.

Šiandieną Šv. Rašto ištraukos neišvystomos pamoksle, o apeigomis įgyvendinamos. Vienuolijos provincijolas vyskupui perskaito kandidatų vardus ir pavardes, šie garbiai atsako, jog esą pasiruošę ir noriai imasi visam gyvenimui kunigo atsakomybės tikinčiųjų šeimoje. Vyskupas paklausia, ar profesoriai ir auklėtojai visus ir kiekvieną įvertino teigiamai. Dievo pašaukti, bažnytinės vadovybės išrinkti dabar išgirsta tai, ką šv. Augustinas pavadino "galingu perkūno trenksmu": visa bažnyčia plodama pritaria šiam jaunų vyrų žygiui.

Bažnyčia – visuotinė ir, šventumo siekdama, šventa. Šeši kandidatai išeina iš presbiterijos į bažnyčios vidurinę taką, prie kurio pakraščių stovi giminės, mokytojai, draugai, kaimynai, vienuolijos geradariai. Visi tikintieji pasisuka šonu suoluose, kad galėtų matyti jų tarpe kniūbščius gulinčius, iš savo tarpo kunigiškai tarnybai išskirtuosius. Visų šventųjų litanija, tikinčiųjų prašymai už Bažnyčią ir už būsimus kunigus supina vientisą vilties ir meilės maldą.

Bažnyčia – apaštalinė ir viena. Kunigo tarnyba kiekvienam pavedama tyliu vyskupo rankų uždėjimu, kaip buvo išskirti Paulius, Barnabas ir visi po jų. Solidarūs su šiais naujais kunigais – tėra viena Kristaus kunigija – koncelebruojantys kunigai, paskendę mintyse, kiekvienam uždeda savo rankas. Iš akių ir tylių lūpų veržiasi malda už juos ir už Kristaus Bažnyčią. Sustoję prie altoriaus, palydi vyskupo tariamus šventimo žodžius.

Aukojimui dovanas atneša naujų kunigų giminės. Jiems padėkojęs, vyskupas įteikia taurę su vynu, pintinę su duona jau-

niems kunigams, kad žmonių atneštas aukas aukotų Dievui. Draugų kunigų apvilkti arnotais, šeši prisijungia prie vyskupo Mišių koncelebruoti.

Vyskupas kviečia širdis aukštyn pakelti – o jos jau ir taip šią didžią dieną padangėmis skraido. Visi atsiliepia galinga giesme, vyskupas gieda prefaciją, o bažnyčia – "Šventas, šventas..." Vyskupas gieda Eucharistinę maldą nuo pradžios ligi galo, tik duonos ir vyno šventinimo – konsekracijos žodžiai – tariaimi balsu, kad koncelebrantai galėtų lengviau juos kartu tarti.

"Tikėjimo paslaptis" – ir vėl šlovės giesmė. Kaip nuo seno rytų apeigų pamaldose, tarp dvasininkų ir žmonių sutartinis giedotas dialogas. "Tėve mūsų", "Dievo Avinėlis", duonos laužymas (tuo vardu nuo Naujojo Testamento vadinamos Mišios). Taika pasveikinti ir ramybės linkėti sujuda visi, į jų tarpą atėjus naujiems kunigams.

Pirma savo namiškiams dalina Komunią abiem pavidalais, o tada kitų kunigų padedami, Kristaus Kūną ir Kraują teikia visai bažnyčiai, kol choras gieda. Duonos pintines papildoma paplotėliais, auksines taures – ąsočiais ant altoriaus konsekruoto vyno.

Prieš baigminę maldą naujai išventintųjų amžiumi vyriausiasis atsidusdamas tarė: "Praėjo ilga kelionė ligi šios dienos" ir dėkojo tėvams, mokytojams, vyresnybei, draugams už viltingą kantrybę. Tėvai, išlaukę tarp 13 ir 15 metų, per tą laiką užaugę ir savo šeimos sukūrę broliai ir seserys, mokslo draugai, matę visas pastangas, dvasinę kovą dieno iš dienos, šypsodamiesi linktelia galvą. Dėkojo ir vyskupui, ir chorui, net ir fotografui, matomiems ir nematomiems šios šventės rengėjoms. Šypsodamasis vyskupas į kreipimąsi atsakė: "Taip, tikrai apėigos gražiai praėjo", o bažnyčia antrą kartą prapliupo plodama vyskupystės 25 m. ir kunigystės 50 m. sukakties proga.

Giesmė polydi kunigų eiseną, kuri ant bažnyčios laiptų sustojo bendrai nuotruokai, ir kunigai pirmieji sveikina naujus kunigystės brolius. Tai visų apylinkės dvasininkų ir jų artimųjų šventė, užbaigiama vai-

šėmis po didele palapine žaliame kieme ir vakariene didžiuliame valgomajame.

"Žinai ką?, – prasitaria ramią valandėlę naujai išventintas savo ilgamečiam pašaukimo ir mokslo draugui, – nesijaučiu nė kiek skirtingai". Per keliolika metų įaugęs į kunigo vaidmenį parapijose, mokyklose, jaunimo ir pensininkų grupėse, Šv. Rašto ir kateketikos būreliuose, rekolekcijose, misijose, vargšų šalpoje, ne staiga, magiškai, o brandos būdu pasiekė šią išrinkimo ir paskyrimo dieną, kada pilnai įsijungia į palaiptiui pradėtą darbą šį saulėtą sekmadienį.

- JAV-bių katalikų misininkų įvairiuose misijų kraštuose darbuojasi net 3.601. Jų tarpe 3.483 vienuoliai kunigai ir broliukai iš 67 vienuolijų ir 166 pasauliečiai kunigai iš 70 vyskupijų. Be to, misijose darbuojasi 2.673 seselės iš 180 vienuolijų ir 279 pasauliečiai, pasiūsti 29 organizacijų. Afrikoj dirba 966 JAV misininkai, Azijoje 1.658, Okeanijoje 789, Pietų Amerikoje 2.845. Daugiausia misininkų yra davę jėzuitai – 608, paskiau Maryknoll – 307.

- Katalikas, kuris retkarčiais sekmadienį ar šventadienį dalyvauja stačiatikių (rytų apeigų ortodoksų) bažnyčios mišiose, tą dieną nebeturi pareigos išklausyti mišių katalikų bažnyčioje. Tokį leidimo paskelbė Vatikano nuostatai apie ekumenizmą ir jį pakartotinai išspausdino "National Catholic Register", Nr. 35.

- Kun. Carlo Martini, Italijos jėzuitas, paskirtas nauju Gregorianumo universiteto rektoriumi. Iki šiol jis buvo Popiežiško biblinio instituto rektoriumi. Dabar į jo vietą paskirtas Belgijos jėzuitas Maurice Gilbert.

- Niujorke ir Havajuose buvo ilgesnį laiką tiriama 43.500 moterų, kurios buvo padariusios abortus, ir 21.000 moterų, kurios to nebuvo padariusios. Nustatyta, kad po aborto moterys persileidimų turi 35% daugiau, negu to nedariusios. Ir kitos komplikacijos gausesnės toms, kurios dorė abortus: po to joms nelaiku gimusių ir per mažą svorį turinčių naujagimių būna nuo 25% iki 50 % daugiau.

Zenta Tenisonaitė

MEDITACIJOS

Kai šiandakt kris žvaigždės

Kai šiandakt kris žvaigždės,
Tavo žodžiai, tarytum
šviesos nematomas raštas,
tekės ant mano rankų.
Negirdimoje tamsoje
aš gaudysiu Tavo Šviesą
ir gesinsiu ją
baltoje ugnyje.

P r i s i k ė l i m a s

Tu esi Ugnis,
kuri gydo žemę.
Šviesos šešėlis ant
nuvargusio laiko blakstienų.
Tavo balso Šviesa,
auganti nepermatomoje tamsoje,
atgimdo žemės vaikus.

A t s i m i n i m a i

Sidabrinis branduolys.
Medžių žalios bangos.
Rožinių anemonų salos.
Erškėtrožės ir mirę paparčiai.
Senas vanduo tyli...

Kas naktį parke šoka
mėnesienos mergaitės.
Kas naktį aušros karaliūno
kardas skelia žaižaras rytuose.
Kas naktį (gaidžiui pragydus)
stikliniai žirgai pasibaido,
išvydę nakties Juodą Ranką ...

A m ž i n a s ė k l a

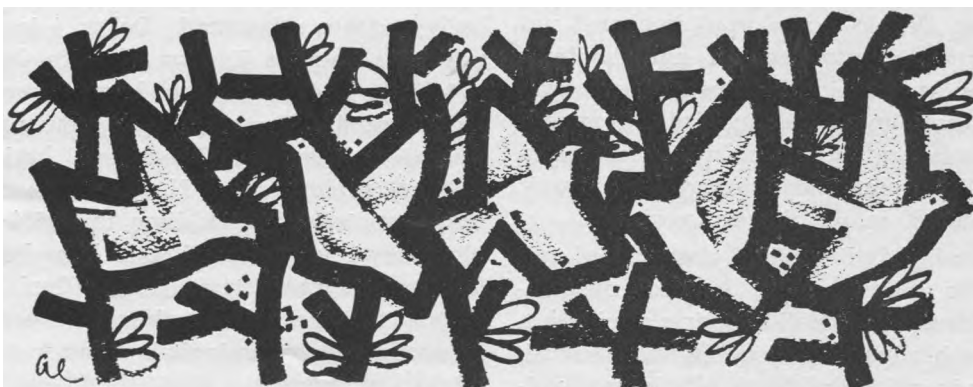
Raudonas saulės balsas
auga kietoje žemėje.
Gyvenimas (lyg uždrausta vasara)
stovi, kaip tuščias namas,
ir pasakoja tamsai.
Mirtis yra akimirksnio trūkis.
Laiko raukšlė ant
Amžinybės vandens paviršiaus.
Amžina Sėkla.

K a r a l i š k a m e i l ė

Jūros bangų ilgi liežuviai
bučiuoja smėliui padus.
Tyla, netekus balso,
nubėga per virpantį vandenį.
Tavo mėlynos ugnies žodžių Vanduo,
kaip nematomas alsavimas.
Aš myliu Tavo žodžius,
nupaišytus debesyse. ..

M i n t i s

Kiekvieno judesio nuovargis,
kaip stiklinės šukės,
laukia ieškodamas
mano paklydusio balso.
Akiraty pražysta liepsna,
tarytum šiaurės pašvaistė.
Ir išnyksta, kaip be galo
trumpas akimirksnis.
Vidurnakčio Malda.

KODĖL LAIKRAŠČIAI PASENSTA...

Antanas Būdvytis

Kartą duktė paklausė – koks gyvulys naudingiausias. Pasakiau, kad elnias.

– Kodėl? – gavau pakartotiną klausimą.

Nagi todėl, kad elnias aprūpina eskimą mėsa, kailiais, pienu. Elnias ir pats save aprūpina – net ir žiemą kanopomis prisikapsto maistui samanų, o iš jo odos išeina geri pakinktai. Juk be jų su elniu nepavaziuos.

Šį pokalbį su dukra prisiminiau per vieną vakarienę pas gerą pažįstamą. Susirinkom prie be galo turtingo stalo apie tuzinas žmonių šeimyninio jubiliejaus švęsti. Ir ko ant to stalo nebuvo. Suskaičiavau 5 žuvies patiekalus – silkę marinuota, silkę su kažkokia rausva daržovių koše, sardinės aliejuje, žuvis drebučiuose, o pačioje garbingiausioje vietoje gulėjo didelė farširuota lydeka. Ją pats šeimininkas sugavo. Šaltų mėsos patiekalų, pradedant dešra, netikru kiškiu ir baigiant sudėtingais vyniotiniais, buvo ne mažiau šešių. Giliuose dubenėliuose, lyg puokštės, įvairiomis spalvomis blizgėjo kelių rūšių daržovių mišrainės, be to, mažose lėkštelėse matėsi dailiai suskaldyti agurkai ir bulgariški pomidorai su padažu. Kai beragaudami jau baigėme privalgyti, šeimininkė pradėjo nešti garuojančius cepelinus. Kaipgi čia dabar jų nevalgysi. Juk negražu neįvertinti šeimininkės triūso. Ir kai jau manėme, jog viskas, vėl pasirodė šeimininkė su vakaro siurprizu. Tai buvo tikras kaukaziškas šašlykas. Nežinau, ar daugiau tautų draugystės, ar smalsumo paskatinti, suragavome ir jį.

Na, o kur tilpo žuvis, kumpiai, kiškiai, cepelinai, šašlykai, ten visada dar atsirastų vietos gardžiom raguoliui, Reikėjo suvalgyti ir bent po vieną įvairių rūšių pyragaitį, gabalą torto. Saldumynų atsisakyti esą net nemandagu, nes tai pati didžiausia šeimininkės kūryba stalui papuošti.

Beje, prie taip apkrauto stalo sėdint, siūlomą patiekalą reikia stengtis iš karto

smeigti šakute arba imti ranka, nepakeičiant lėkštės, kitaip nebeturėsi kur ją grąžinti, nes atsiradusi tuščia vieta tuoj užstumiama kitomis lėkštelėmis.

Tačiau kaip bespausi apskritas lėkštės, tarp jų vis vien liks tuščių vietų. Jos buvo užimtos buteliais su įvairiausių markių gėrimais. Tai tokia pat stalo puošmena, kaip ganykloje melioratorių palikti plačiašakiai ąžuolai. Be butelių, sako, nebūna kalbos, nuotaikos. Tą vakarą nuotaikos, užesio netrūko, nors kalbėjome, vieni kitų nebeklausydami, net iki išnaktų.

Rytą pabudęs, pajutau, kad ne tik galva, bet ir visi viduriai primena, jog šventė buvo tikrai didelė. Atsiminiau, kad per visą vakarą mažiausiai pasikalbėjau su šeimininke. Išties nebuvo ir kada, nes ji nuolat bėgiojo tai į virtuvę, tai į rūšį, tai pavėlavusį svečią priiminėjo. Apsirengiau ir vėl išsiuočiau pas brangius bičiulius. Vos priartėjęs prie durų, išgirdau šeimininkę kažką karštai aiškinant apie laikraščių skaitymą. Susidomėjau tokia kultūringa tema, o mano bičiuliai, pasirodo, užimti kiekvienas kitaip. Ji plovė indus, kurių susikauptė visa stirta. Jis, fotely sėdėdamas, skaitė ką tik atneštą laikraštį. Tai buvo irgi skubu. Juk tam ir laikraštis, kad laiku perskaitytum.

Nepamenu, kas ką kalbėjo už stalo, bet gerai pamenu, ką dabar iškvočiau iš šeimininkės. Pasirodo, pobūvį ruošė dviese dvi dienas. Kol mes valgėm, patarnavo irgi dviese, o indus iki pietų suplaus ji viena. Nei čia taip daug to darbo, nei čia ką, guodėsi šeimininkė.

Kur ten elniui iki šeimininkės. Ji pasikinko ir be pakinktų. Už tai šį pobūvį ji atsimins ilgai. Aš taip pat. Stengsiuos bent metus neužsukti, kad naujo vargo neužkračiau. Tokios, mat, lietuviško vaišingumo pasekmės.

Ir vis tik neaišku, kas čia voverė ir kas ratelis – vaišingumas ar mes patys. Visa

ta nesibaigianti painiava pateisinama dviem žodžiais – taip priimta.

Ir ko tik nebuvo priimta. Bėgo laikas, keitėsi ir tai, kas buvo priimta. Teko pabuvoti daugelyje pasaulio šalių, tačiau nesutikau tokio, nuo pakartotino apsilankymo atgrasančio, vaišingumo. Nuo seno buvo laikoma, kad vokiečiai perkrauna stalus indais. Gal taip ir buvo, kol visas moters pareigas vokiečiai apribodavo bažnyčia, vaikais, virtuve. Pernai su maža specialistų delegacija teko svečiuotis Vokietijoje. Mus vokiečiai labai svetingai priėmė, tačiau valgyti niekur nepavertė apeigomis. Mažne kasryt ir kas vakarą stalas atrodė panašiai. Vidury stalo stovėdavo didelė sekli lėkštė su krūvelėmis piaustyto sūrio, kumpio, dešros. Toje pačioje lėkštėje tilpdavo ir gabalukai sviesto, duona, kiaušiniai, dideli salotų lapai, skiltelės agurkų, pomidorų. Kiekvienas asmeniškai gaudavom po lėkštutę šiems produktams įsidėti. Palei lėkštutę gulėdavo po vieną šakutę ir peilį, iš dešinės puodelis kavai, arbatai, o prieky – bokalas alui. Kava, arbata, alus, grietinėlė, cukrus taip pat būdavo ant stalo. Todėl, mums valgant, šeimininkė nebėgiojo suprakaitavus, o dažnai prisėdavo ir kartu praleisdavo laiką. Po šitokios vakarienės mes nesivaržydavom, jei į tą pačią vietą pakviesdavo ir pusryčių.

Kodėl kiti buitį derina prie besikeičiančių visuomenės gyvenimo sąlygų, o mes kankinamės su tuo, kas "priimta"? Manau, kad moterys neišsėis, jog ir čia daug jų kaltės.

Padarykime dar vieną ekskursiją į šoną. Pakratykim mintyse didžiųjų išradėjų sąrašus ir nustebsime, kiek ten net mūsų laikais maža moterų. Kodėl? Joks save gerbiąs vyras nedrįs tvirtinti, kad moterys žioplesnės, nes tada tektų pagalvoti, iš kur tie gudrūs vyrai atėjo į pasaulį. Išradimui gimti irgi būtinas poreikis, o jį neretai pagimdo noras lengviau dirbti. Iš prigimties darbštesnės moterys tą poreikį junta silpniau, o vyras, tik ir žiūrėk, jau galvoja, kaip čia apsidirbti nedarbant. Dabar lieka prisiminti, kad vakarų šalyse virtuvėse daugiau dirba vyrų.

Nemanau, kad kelius tiesti lengviau, negu gaminti valgi. Todėl nekviečiu jus, gerbiamos moterys, profesijas keisti. Siūlau tik susimąstyti tada, kai sunku, kai ir laikraščio perskaityti nebespėjate, susimąstyti, ar nedarote to, kas tikrai niekieno nepriimta ir nebūtina.

DANTĖ IR JO "DIEVIŠKOJI KOMEDIJA"

J. VENCKUS, S.J.

Dantė Alighieri priklauso prie didžiausių pasaulio poetų bei rašytojų šalia Šekspyro, Miltono, Cervantes, kuriuos žmonės su pasigėrėjimu net po kelis kartus gali skaityti ir skaityti. Jie priklauso ne prie kurios nors vienos tautos, ar kurio krašto, ar kurio laikotarpio, bet prie viso pasaulio ir visų laikų kultūros. Dantė savo "Dieviškoje komedijoje" aprašo ir šventuosius, ir nusidėjėlius, prie pastarųjų priskirdamas ir save patį, nes jaunystėje savo laisvesniu gyvenimu buvo patekęs į klystkelius.

VIDURAMŽIS – KRIKŠČIONYBĖS AUKSO AMŽIUS

Dantė gyveno ir kūrė viduramžio laikotarpiu (1265-1321). Voltaire ir enciklopedistai savo bedievišką amžių pavadino "šviesiuoju", o viduramžius – "tamsiaisiais". Tačiau viduramžiai yra krikščionybės klestėjimo laikai, kai buvo pradėtos statyti puikios gotiškos katedros su į dangų besistiebiančiais bokštais, įvairiaspalviais vitražais, daugybe šventųjų statulų. Žmonių pamaldumas labai augo.

Viduramžiais iškilo daug žymių dailininkų, architektų ir skulptorių. Vienas didžiausių viduramžio menininkų yra Giotto. Jis nutapė ir Dantės portretą, kurį prie šio straipsnio įdedame.

Dantės laikais gyveno ir kiti žymūs žmonės: šv. Tomas Akvinietis (1225-1274); Roger Bacon (1214-1295), anglų filosofas; Ispanijoje gyvenęs filosofas Mozė Maimonides (1135 - 1204) ir arabų filosofas Averroes (1126-1198). Visi šie garsūs žmonės buvo Tomo Akviniečio mokytojai. 13-tame šimtmetyje

buvo įsteigti du dideli ir labai reikšingi ordinai: Pranciškonai 1209 m. ir Domininkonai 1215 m. Pirmieji greitai tapo masių misijonieriai ir mylimi liaudies pamokslininkai, o antrieji – mokyklų bei universitetų steigėjai ir profesoriai.

DANTĖS GYVENIMO BRUOŽAI

Dantė gimė Florencijoje, Toskanos provincijoje. Tai nepaprastai gražus kraštas,

prie sarunios upės Arno krantų. Žemė derlinga, todėl gyventojai turtingi. Gamina daug gero vyno, gal labiausiai pagarsėjusi vyno rūšis – Chianti.

Dantė gyveno prieš 700 metų, tad ne daug ką bežinome iš jo gyvenimo. Motina mirė, kai jis buvo tik šešerių metų amžiaus. Tėvas vedė antrą kartą. Psichologai sako, kad vaikai, užaugę be motinos, yra paprastai užsispyrę, užsidarę, blogesnio charakterio. Kai Dantė buvo devynerių metų, įvyko nepaprastas dalykas. Iš tikrųjų tai buvo gal tik smulkmena, bet ji turėjo didelės įtakos visam Dantės gyvenimui ir kūrybai. Jis pamatė mergaitę tokio pat amžiaus kaip ir jis ir ją be galo įsimylėjo iš pirmo pažvelgimo. Ji buvo apsivilkusi gražia suknele ir persijuosusi juosta. Jis su ja nesikalbėjo visą gyvenimą, įsimylėjo tik iš tolo, bet niekad jos neužmiršo. Visą laiką ji pasiliko jam gražiausia ir garbingiausia moteris, viso jo gyvenimo angelas ir įkvėpėja. Antrą kartą jis ją pamatė po devynerių metų. Ta mergaitė niekad nesužinojo, kad Dantė ją buvo taip įsimylėjęs. Daugeliui gali kilti labai natūralus klausimas, dėl ko jis su ja nesusipažino, nepasikalbėjo. Tai klausimas, į kurį sunku rasti atsakymą.

Beatricė išteikė už Simone di Bardi ir mirė jauna, vos sulaukusi 25 metų. Dantė, jos labai paliūdėjęs, vedė Gemą Donati, garsios giminės mergaitę. Susilaukė keturių vaikų. Viena jo dukra tapo vienuole, jos vardas buvo Beatricė.

Dantė baigė aukščiausius mokslus Florencijos universitetuose pas dominikonus ir pranciškonus. Būdamas ištėrime, taip pat lankė universitetus ir jų bibliotekose sė-

Dante Alighieri

dėdavo per dienas ir naktis. Sakosi gyvenime mylėjęs tris karalaites: Beatricę, Filosofiją ir Teologiją.

Italija tik praėjusiame šimtmetyje tapo viena valstybe. Pirmiau ji visados buvo pasidalinusi į mažas valstybeles ir respublikas, panašiai kaip senovėje Graikija. Florencija buvo Toskanos sostinė. Valdė magistratas iš septynių žmonių. Tada buvo dvi politinės partijos: Gvelfai ir Gibelinai. Gvelfai buvo popiežiaus partija, o Gibelinai – karaliaus. Gvelfai buvo pasidalinę į dvi grupes: Juoduosius ir Baltuosius. Juodieji buvo už popiežiaus valdžią net ir pasauliniuose reikaluose, nes popiežius daug kartų išgelbėjęs kraštą su organizuota kariuomene iš pagonių ir eretikų. Dantė buvo karališkosios valdžios šalininkas. Jis gynė karaliaus valdžią savo veikale "Monarchia" (1309), vartodamas argumentą iš Šv. Rašto, kur sakoma, kad kiekviena valdžia yra iš Dievo (plg. Rom 13,1). Taip pat ir šv. Mato evangelijoje (22,17) sakoma: "Atiduokite

tai, kas ciesoriaus, ciesoriui, o kas Dievo – Dievui". Kai popiežiaus partija (Juodieji) laimėjo, Dantė buvo ištremtas. Ištrėmime (Ravenoje) jis išbuvo iki mirties 1321 m.

Pirmoji Dantės knyga "Naujasis gyvenimas" buvo parašyta tuoj po Beatričės mirties – 1293 m. Knygoje jisai slepia savo tikrąją meilę, įtraukia ir kitas moteris, kad niekas neatspėtų, jog jo vienintelė ir didžiausia meilė buvo Beatričė. Jis dažnai turėjęs Beatričės vizijas ir pasižadėjęs apie ją parašyti knygą. Jis norėjo taip apie ją parašyti, "kaip niekas niekadės dar nė apie vieną moterį nėra parašęs". Dantė apie ją parašė savo "Dieviškąją komediją".

DIEVIŠKOJI KOMEDIJA

Ši savo kūrinį Dantė pavadino "Komedi-ja", o "dieviškoji" (divina) buvo pridėta jau po dviejų šimtų metų, jam mirus. Šis epite-
tas buvo pridėtas dėl veikalo nepaprasto grožio. Komedija veikalas pavadintas dėl jo laimingos užbaigos. Pats Dantė taip komediją aptaria: "vidutinio stiliaus liaudies kal-
ba parašytas poetinis kūrinys su gąsdinan-
čia pradžia ir laiminga pabaiga".

"Dieviškoji komedija" susideda iš šimto giesmių, kuriose aprašoma Dantės kelionė per pragarą, skaistyklą ir dangų. Aprašo-
ma, kaip Dantė savo gyvenimo pusiaukelė-
je paklydęs tamsiame miške. Jam kelią pa-
stoja trys žvėrys: pantera, liūtas ir vilkė. Mergelė Marija, Liucija ir Beatričė atsiuntu-
sios poetą Virgilijų jam padėti, išvaduoti iš
tų trijų žvėrių. Paskui Virgilijus vadovavo jo
kelionei po pragarą.

"Dieviškąją komediją" sudaro trys da-
lys: pragaras, skaistykla ir dangus. Geriau-
siai Dantei pasisekė aprašyti pragarą. Čia
apie šią komedijos dalį šiek tiek plačiau
pakalbėsime, pasinaudodami Alekso Chur-
gino vertimu (Dieviškoji komedija, Vilnius
1968).

Dantė su Virgilijum keliauja po pragarą
vis siaurėjančiais ratais ligi pat žemės cent-
ro. Juo giliau, juo didesni nusidėjėliai ken-
čia amžinas kančias.

Pirmiausia juodu patenka į pragaro prie-
angį. Čia yra vėlės, kurios dangui buvo per

blogos, o pragarui per geros. Tai daugiau-
sia tinginiai, nerangūs žmonės. Jie nėra nie-
ko blogo padarę, bet nepadarę nė gero. Jie
yra nusikaltę "apsileidimu". Tos vėlės laks-
to nuogos pragaro prieangyje, verkia, ken-
čia nuo musių, vapsvų, širšių ir kirminių.
Tos vėlės Dantei atrodo labai neįdomios.
Tarp jų atsitiktinai jis pamato ir atpažįsta
popiežių Celestiną V, kuris atsisakė popie-
žystės, savo vietą užleisdamas Bonifacui
VIII, daug nelaimių atnešusiam Florencijai
ir pačiam Dantei.

Savo veiklą Dantė pradeda šiais žo-
džiais:

Gyvenimo nuėjęs pusę kelio.

Aš atsidūriau tankmėje,

Pametęs tiesų pėdsaką takelio.

Toji tankmė arba miškas reiškia nuodė-
mingą žmogaus gyvenimą. Nuėjęs pusę ke-
lio, reiškia, kad jis tada buvo apie 35 metų
amžiaus. Laukiniai žvėrys – pantera, liūtas
ir vilkė – vaizduoja pagrindines aistras:
pantera – gašlumą, liūtas – puikybę, vil-
kė – gobšumą. Virgilijus simbolizuoja iš-
mintį. Greitai abudu su Virgilijum, praėję
pragaros prieangį, atsiduria prie jo vartų su
užrašu:

Čia kelias į dejonų viešpatystę,

Čia kelias ten, kur skausmas ir

[tamsa.

Čia kelias į šešėlių karalystę.

Kūrėją mano įkvėpė tiesa.

Pirmoji meilė suteikė man galią

Ir išminties nemirštanti šviesa.

Čionai įžengęs viltį mesk į šalį.

Pirmasis ratas: Limbo. Limbo – germa-
niškos kilmės žodis, reiškias ribotą erdvę.
Čia yra nekrikštytųjų vėlės. Jie nekenčia,
bet nemato Dievo. Poetas čia sutiko graikų
filosofus: Aristotelį, Platoną, Sokratą. Ir pats
Virgilijus iš čia atėjęs poetui į pagalbą. Jie
visi čia džiaugiasi ne antgamtine, bet na-
tūralia laime.

Antrasis ratas: Svetimoteriai. Čia jie su-
tiko Semiramis, Asirijos ir Babilonijos kara-
lienę (1356-1314 pr. Kr.), pagarsėjusią žiau-
rumu ir ištvirtavimu; Kleopatrą, Egipto ka-
ralienę, Tristaną, *Tristano ir Izoldos*, herojų.

Jie visi pagonys. Iš krikščionių buvo Pranciška ir jos meilužis Paulius Malatesta. Pranciška buvo ištekejusi, bet jos vyras nebuvo geras. Ištekėjo už kito. Tarp jų buvo labai karšta meilė, bet pirmasis vyras iškeršto abudu užmušė. Juodu prieš mirtį neturėjo laiko apgailėti savo nuodėmių ir pateko į pragarą. Pragare juodu buvo surišti, negalėjo atsipalaiduoti vienas nuo kito. Pranciška smulkiai nupasakoja, kaip skaitant Lančelotą, meilės knygą, jai kilo aistros: "Taip mus knyga ištūmė pragaran". Dantė iš gailesčio sako: "Ir žemėn aš lyg užmuštas kritau".

Trečiasis ratas: Apsirijėliai ir girtuokliai. Juos saugo triggerklis šuo Cerberis. Cerberis kamuoja tuos vargšus, kurie voliojasi kaip kiaulės su išsipūtusiais pilvais. Dantė čia sutiko ir vieną savo pažįstamą bankininką iš Florencijos.

Ketvirtasis ratas: Šykštuoliai ir išeikvo-tojai. Jie stovi vieni prieš kitus. Visi rita aukso gabalus savo krūtinėmis ir spardo vieni kitus. Jie vieni kitų labai neapkenčia. Gyvendami žemėje, vieni labai šykščiai taupė, o kiti išeikvojo savo turtus. Vieni jų yra pliki, kiti – nuolat sugniaužę kumštis.

Penktasis ratas: Pikčiurnos ir tinginiai. Jie drasko ir plėšo vienas kitą dantimis. Čia jau pasibaigia viršutinis pragaras. Dabar prasideda Liuciferio miestas, apsuptas aukštomis sienomis ir apvestas grioviais. Šiame žemutiniame pragare yra ypatingai biau rūš prakeiktieji. Poetas labai piktai juos aprašo ir sako, kad jų nereikia gailėtis, nes net pats Dievas jų nesigaili.

Šeštasis ratas: Eretikai. Čia yra ne tik erezijų steigėjai, bet ir jų sekėjai. Eretikai tikrai yra baisūs. Kitos nuodėmės su nusidėjėlio mirtimi baigiasi, bet erezijos pasilieka ir po jo steigėjo mirties. Moteriškais veidais furijos lakstė po pragarą. Jų galvos buvo apkabinėtos hidromis, medūzomis ir gyvatėmis. Nagais draskė savo krūtis. Čia pilna duobių su metaliniais karstais. Tuose karstuose guli erozijų kūrėjai ir vis kaišioja galvas iš tų baisių karstų.

Septintasis ratas: Plėšikai. Dantė sako, kad smurtininkai, apgaudinėtojai, namų pa-

degėjai pelnytai susilaukia prakeikimo. Jie kitiems duobę kasė, o dabar patys duobėje guli. Kuo mažiau kas meilės parodo savo artimui, tuo giliau nugrimzta į pragarą. Šito rato sargas yra Minotauras, kuris ėsdavo jaunos berniukus ir mergaites, slapstėsi labirinte kalnuose, maitinosi žmogiena ir čiulpė žmonių kraują.

Čia yra toks simbolizmas: kas kenkia savo artimui, čiulpia jo kraują. Šiame rate skraido harpijos, tai yra gyviai pusiau moterys ir pusiau paukščiai. Jos skraidydamos leidžia baisų dvokimą. Tai reiškia, jeigu kalbi prieš artimą, subiauroji visą aplinką. Šiame rate yra daug skyrių. Viename yra savižudžiai, kitame homoseksualai ir t.t. Čia teka kraujo upė, prie kurios pilna visai nuogu, vaitojančių pasmerktųjų. Iš viršaus ant jų kūnų krinta ugnies kamuoliai.

Aštuntasis ratas: Simonas Magas, Popiežiai, Kaipas ir Anas.

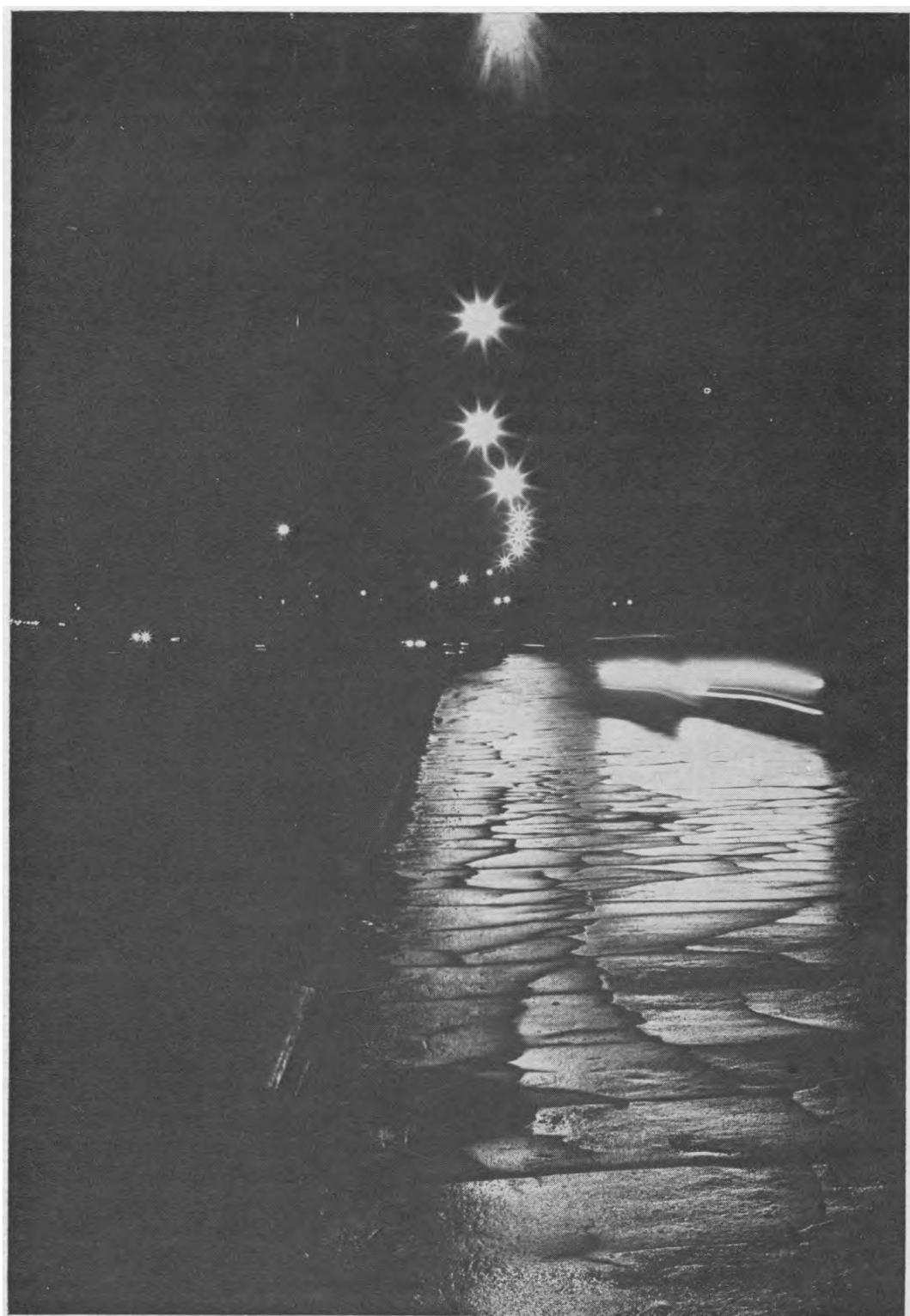
Simonai mage, niekšai, juo pasekė,
Kurie net Dievo dovanas šventas
Išmainėte, nuo godulio apakę.

Čia randame du popiežius: Nikalojų III (pop. 1277-1280) ir Bonifacą VIII (pop. 1294-1303).

Devintasis ratas: Žemės galiūnai ir tironai, kovoję prieš Dievą. Nors visi pragarų gyventojai yra skausmų ir kančių draugai, bet vienas kito nekenčia. Jie nekalba, tik bliauna, staugia, vienas kitam liežuvį rodo, badosi kaip ožiai ir t.t.

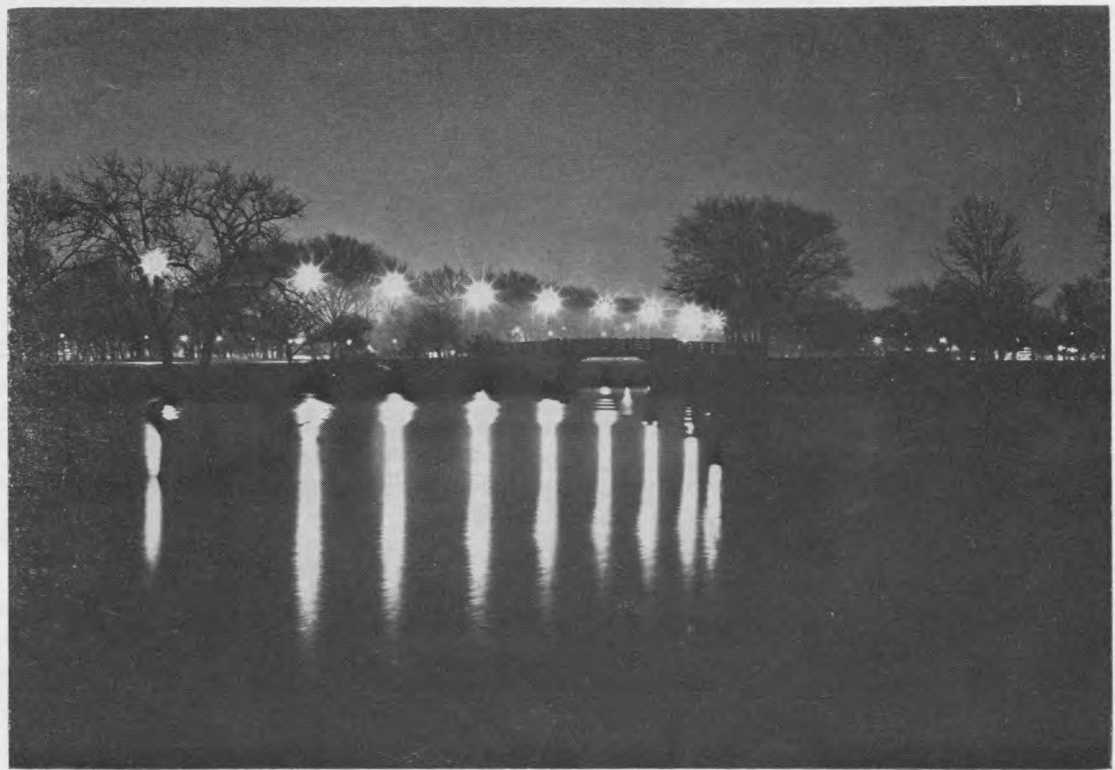
Mes traukėm gilumon devinto rato,
Tenai, kur nusidėjėliai pliki
Aukštielninkai ledan pavirtę krenta.

Liuciferis. Apie Liuciferį yra rašę ir kiti rašytojai bei poetai. Miltono Demonas yra puikuolis, patį Dievą provokuojąs į kovą. Lermontovo Demonas galingai skraido Kaukazo viršūnėmis ir vis galvoja, kaip daugiau blogo padaryti Dievui ir žmonėms. Goethės Mefistofelis, pavirtęs džentelmenu, gundo gražią ir pamaldžią Margaritą. Dantės Liuciferis yra be galo biau rūš, turi tris veidus. Jis, apsiputojęs kraujuotomis seilėmis, kandžioja Brutą ir Kasijų ir laiko apsikabinęs Judą. Jie visi trys buvo išdavikai. Pirmieji du nužudė Julijų Cezarį, Romos di-

N. Peseckaitės nuotraukos

Marquette Parkas naktį

LIETUVIŠKASIS PERKŪNAS (II)

(Etnologinė-teologinė studija)

VYTAUTAS BAGDANA VIČIUS, MIC

5. JUODASIS IR RAUDONASIS PERKŪNAS

Palyginę lietuviškojo Perkūno sampratą su senovės Kinijos samprata, dabar palyginkime su Afrikos gyvulių augintojų tautų samprata. Šios tautos gyvena rytiniame Afrikos krašte ir nepriklauso negrų rasei. Studijuodami Kinijos Perkūną, turėjome progos patirti, koks yra pagrindas, dėl kurio Perkūnas kovoja su kita dievybe. Matėme, kad tas pagrindas yra žmogaus gerovė. Gindamas žmogaus teises, Perkūnas išeina kovon prieš žalčio pavidalo atstovaujamą dievybę. Nepaisant to, kad su Žalčio dievybe Perkūnas buvo geruose santykiuose ir, pasak legendos, net buvo galima juos abu sutapatinti, dėl žmogaus Perkūnas išeina į kovą su Žalčio dievybe.

Norint atstatyti Kinijos dievybių sampratos raidą, reikėtų pastebėti šitokius tarpinius. Pirm šios raidos reikia prileisti buvusias susiformavusias dvi atskiras religines simbolikas: Perkūno ir Žalčio. Vėliau dėl mums nežinomų priežasčių jos buvo susijusios vienybėn, sudarydamos Žalčio-Perkūno dievybę. Po to ši sintezė suiro; tą suirimą vaizduoja mūsų tyrinėjamos Kinijos legendos.

Kad procesas buvo tikrai šitoks, o ne kitoks, mes remiamės Grabnerio dėsnio, sakančiu, kad tais atvejais, kur tam pačiam dalykui išreikšti kultūrų istorijoje sutinkamos dvi formos toje pačioje kultūroje, turime dviejų kultūrų susijimo pėdsaką (plg. W. Schmidt, *The culture historical method*

dybės kūrėją, o Judas išdavė savo Mokytoją Kristų.

Skaistykla ir dangus. Skaistykloje esantieji taip pat kenčia, bet kenčia su viltimi. Dantė sutinka Beatričę, kuri jam vadovauja kelionėje į dangų.

of ethnology. New York 1938, 212 psl.). Tokio religinių kultūrų susiklostymo pėdsaką sutinkame Kinijos legendų pradžioje, kur Žaltys prašo Perkūną bausti žmogų už pasikėsinimą prieš jį, o Perkūnas yra greitas ši prašymą patenkinti.

Afrikos legendose neturime paliudytos dievybių sintezės. Ten Perkūnas su nieku nesijungia. Bet ten jis yra suskilęs pats savyje, ir tas suskilimas yra įvykęs taip pat dėl žmogaus reikalų. Pasekime šiam reikalui Massai tautos religijos Juodojo ir Raudonojo dievo konflik tą.

"Vieną dieną Juodasis dievas tarė Raudonajam:

— Duokime žmonėms šiek tiek lietaus, nes jie miršta iš bado.

Raudonasis dievas pritarė ir sakė kitam, kad jis paleistų vandenį. Šis taip padarė, ir stipriai palijo. Praėjus kuriam laikui. Raudonasis dievas pasakė Juodajam sustabdyti vandenį, nes yra priliję užtekčiai. Juodasis dievas tačiau buvo nuomonės, kad lietaus žmonėms dar nepakanka, ir leido lyti iki rytojaus ryto, kai Raudonasis vėl pasakė, kad paliję yra užtekčiai. Tada Juodasis dievas vandenį sulaikė.

Praėjus keletui dienų, Juodasis dievas pasiūlė vėl duoti žmonėms šiek tiek lietaus, nes žolė yra visiškai išdžiūvusi. Tačiau Raudonasis dievas buvo priešingas ir delsė su tikti, kad vanduo vėl būtų išleistas. Jie kurį laiką vienas su kitu kovojo, iki pagaliau Raudonasis dievas pagrasino žmones išžudyti, kuriems, kaip jis sakė. Juodasis dievas kenkia. Į tai Juodasis dievas atsakė:

— Aš neleisiu, kad mano žmonės būtų išžudyti.

Jis turėjo galimybę juos apsaugoti, nes jis gyvena arčiau jų, o Raudonasis dievas yra virš jo.

Kai kas nors išgirsta danguje perkūno

trenksmą, tai supranta, jog Raudonasis dievas stengiasi pasiekti žemę, kad nužudytų žmones. Kai kas nors girdi tolimą perkūno griausmą, tai supranta, kad Juodasis dievas sako:

— Palik juos ir nežudyk" (A. C. Hollis, cit. iš W. Schmidt, *Die Ursprung der Gottes-idee*, VII tomas, 341-342 psl.).

Šiame pasakojime nėra dviejų kultūrų susijungimo. Greičiau čia turime vienos kultūros skilimą. Nors čia yra du Perkūnai, tačiau jie abu yra Perkūnai. Į jų skirtumą W. Schmidt žiūri kaip į specializacijos padarinį. "Šie du dievai, Raudonasis ir Juodasis, yra dangaus reiškinių išskyrimas į savaimingus subjektus. Tai atsirado specializacijos pagrindu tuo būdu, kad lietus ir perkūnas, seniau buvusios vieno dievo funkcijos, čia yra paverstos savaimingomis būtybėmis. Massai religijoje tai įvyko, gal būt, dėl pasikeitusių ūkininkavimo sąlygų. Mat, juodas dangus duoda lietu, kuris yra be galo reikalingas kaimenei, o raudonas dangus yra tas, kuris audros metu naikina ir žudo. Taip pat čia yra padarytos savarankiškoms dvi aukščiausios būtybės funkcijos: jos gerumas, pasireiškęs dovanomis, ir jos kietos bausmės" (ten pat, 356 psl.).

Aukščiausiosios būtybės suskilimas, pasireiškęs tarpusavio kova, yra dažnas reiškinys tautų tradicijose. Tačiau Senojo Testamento formuotojai šios dievų kovos neįtraukė į Izraelio santykių su Dievu patirtį. Greičiausiai jie nuo to susilaikė dėl to, kad, išryškindami Dievo oponentą, nenorėjo pakenkti Jahvės autoritetui. Taip sako didelis Sen. Testamento tyrinėtojas, buvęs Biblinio instituto Romoje rektorius R.A.F. MacKenzie, S.J., savo studijoje *Faith and History in the Old Testament*", 1963 m., 52 psl.

Prieš pereidami prie klausimo, ar lietuviškasis Perkūnas yra suskilęs ir ar jis turi išlaikęs vyriausiojo dievo prasmę, sustokiame pirmiau prie klausimo, ar mūsų Perkūno sampratoje pasitaiko afrikietiškosios simbolikos. Iš tikrųjų turime porą legendų, kuriose kalbama apie raudoną perkūną, kuris yra kito perkūno persekiojamas.

Taip Ragainės apskrities Krampiškio kaimo legenda pasakoja apie dvi ūkininko dukteris, kurios grėbė šieną "pasikėlusios kedelius". Užėjus audrai, tėvas pamatė vienos sterblėje "raudoną vyrą". Tėvas, kiek įmanydamas, šaukė, kad ji pakeistų kedelius. Kai ji tai padarė, "tame pat akimirksnyje tas raudonjeksksis iš kedelio tiesiog į šalia stovintį gluosnį išoko, o Perkūnui su žaibais į jį šaujant, jis smala susileido, kuri šalia gluosnio matoma buvo, o mergi dvi laimingai namus atsiekė" (Basanavičius, *Liet. pasakos*, II, 57 psl., 6 nr.).

Šiame pasakojime matome Perkūno konfliktą su "raudonu vyraičiu", kuris reiškia žaibą. Čia turime perkūno pasidalinimą ir tarpusavio kovą. Tai yra afrikietiška tradicija. Tačiau čia yra ir kinietiško perkūno simbolizmo liekanos, būtent smalos, į kurią pavirsta nutrenktas Perkūno priešas.

6. PERKŪNO GARBINIMAS PIRMINĖSE KULTŪROSE

Pirminėmis kultūromis čia yra vadinamos tos žmonių kultūros, kurios yra mažiausiai pažengusios įrankių ir priemonių gaminimo srityje. Jų pėdsakų turime užrašytų visuose kontinentuose, neišskiriant Europos. Afrikoje tai yra mažiausiai pigmėjai, vadinami bušmenais. Australijoje jų yra įvairių, bet ypač yra išgarsėję Anadamanų salų gyventojai. Amerikoje seniausios kultūros yra nustatytos šiaurinėje Kalifornijoje, būtent Yuki tautų grupė. Europoje ir Azijoje tai yra kraštutinės šiaurės gyventojai, tarp kurių galima paminėti samojedus.

Daugumas šių kultūrų yra išlaikiusios savo religinėse kultūrose Perkūno, kaip religinio veiksnio, pėdsakų. Kalifornijos Yuki yra įdomūs mūsų studijuojamam klausimui tuo, kad jų Perkūnas turi išlaikęs pilnaprasmio Dievo sampratą. Nustatant Yuki tautų grupės senumą, yra pasižymėjęs antropologas A.L. Kroeber. Jų religinę kultūrą yra išryškinęs W. Schmidt. Šalia kitų savo darbų jis yra parašęs studiją apie perkūną ir vairovę Yuki tautose. Studija buvo paskelbta leidinyje, pagerbiant prof. Kroeberio mokslinę veiklą. Schmidto studija pavadinta "Donner und Regenbogen beim Höch-

sten Wesen der Yuki". Šioje studijoje jis cituoja vienos Yuki genties vado pamoką vaikams. Vadas kalbėjo: "Senasis žmogus, kuris iš ten atėjo mūsų pamokyti, yra tas, kuris yra mus padaręs. Jis išmokė mus dalykų, kurių mes nežinojome... Jis nebuvo senas žogus. Jis tik pasivertė senu žmogumi. Paskui jis užsiaugino sparnus. Jo vardas yra Marumda. Jis yra tas, kuris padarė pasaulį. Jis padarė jūrą. Jis padarė viską, ką jūs matote... Jis padarė šią didžiąją jūrą ir gali ją vėl išdžiovinti. Jis padarė ir žmones. Jis padarė viską čia, ant žemės. Pagalvokite apie tai gerai, vaikai" (307 psl.).

Schmidtas tai cituoja iš J. de Angulo "The Creation Myth of the Indians". Ši Yuki Dievo samprata yra glaudžiai susijusi su perkūnu. Griausmas yra laikomas šio Dievo kalba. Jis pats yra vadinamas Perkūnu ar Perkūnuotoju" (299 psl.). Tokią aukštą Perkūno sampratą yra išlaikiusios ne visos Yuki tautos. Pietinėse tautose Perkūnas yra nugalėtas genties tėvo (301 psl.).

Visose Yuki tautose yra labiau išplitusi vaivorykštės, kaip aukščiausios būtybės drabužio, samprata. Samojiedai nėra taip ryškiai išlaikę Perkūno, kaip aukščiausios būtybės sampratą, bet jie yra išlaikę gyvą vaivorykštės sampratą.

Šia proga reikia prisiminti, kad lietuviškoji Perkūno samprata neliudija jo ryšio su vaivorykšte. Jau pats vardas – Vaivos juosta ar Laumės juosta – šį gamtos reiškinį jungia su kitais religiniais personažais. Vaivorykštė, atsiribojusi nuo Perkūno, samojiedams yra pasidariusi savaimingas religinis simbolis.

Ši išskyra į pirminės žmonijos kultūras mums yra naudinga tuo, kad ji visų pirma paliudija labai seną Perkūno tradiciją žmonių. Antra, ji liudija, kad Perkūnas pirminėje kultūroje buvo suprantamas kaip pilnaprasmis Dievas. Ir trečia, jau pirminėse kultūrose pastebima Perkūno skilimo reiškinių. Yuki tautose jis yra nugalimas genties tėvo, o samojiedų tautoje, vietoj Perkūno, religiniu simboliu pasidaro Vaivorykštė. Vaivorykštė savaimingą religinę simboliką įgauna ir Yuki tautose.

7. AR LIETUVIŠKASIS PERKŪNAS YRA

PILNAPRASMIS DIEVAS

Į šį klausimą teigiamai atsako Vienos prof. Wilhelm Havers. Jis mano, kad Lietuvoje "Dievas, t.y. aukščiausiasis dangaus Dievas, yra kartu ir Perkūnas". Tuo tarpu pas germanus yra priešingai negu pas lietuvius, kur Perkūnas yra griežtai skiriamas nuo dangaus Dievo 'Teiwaz', kaip ir nuo jo įpėdinio Wodano" (Die Religionen der Urindogermanen im Lichte der Sprache, red. Franz Koenig, Wien 1961, II tomas, 710 psl.).

Žvelgiant į šį klausimą iš čia mūsų apžvelgtų legendų, jis taip paprastai neatrodo. Iš jų mes susidarėme vaizdą, kad lietuviškasis Perkūnas yra kovojantis dieviškas veiksnys, vis tiek ar jis būtų labiau giminingas kinietiskajai ar afrikietiskajai tradicijai. Kaip matėme, Kinijoje jis dėl žmogaus išeina į kovą su žalčiu, o Afrikoje, taip pat dėl žmogaus, jis kovoja su savo antrąja puse. Taigi lietuviškąjį Perkūną būtų galima laikyti stipriai humanistiškai nusiteikusių, nors jo kovos priežastis – skriaudžiamas žmogus lietuviškose legendose nėra paliudytas. Kad lietuviškoje tradicijoje nesutinkama žalčio – Perkūno priešo, tai greičiausiai yra dėl to, kad čia žaltys ilgus laikus buvo teigiamai suprasto dieviškumo simbolis.

Pastebėjus lietuviškojo Perkūno kovojantį ir humanistinį pobūdį, dar nėra nusakyta visa jo prigimtis. Kad jis turi susilpninto Dievo bruožų, galima pastebėti, toliau skaitant varijantą nr. 7 apie žmogų, kuris nušovė raudonai apsirengusį "vyraitį": "Apsidairęs pamatė dabar jisai nekuri senuką, jau prisiartinantį ir tariantį:

– Tai tu jį veik nušovei!

– Na, je, aš jį nušoviau, – atsakė medinčius.

– Ale kam tu tai darei? – sakė senukas. – Aš jį jau septynias mylias atsivijau, o jam nieko nedariau; daugiau taip nedaryk, į žmogų neturi šaut. Štai aš tau paraką duosiu, nuo to tik porą grūdelių išidėjęs, kožną kart pataikysi, ale į žmogų nešauk!... Tas senukas buvęs Perkūnas" (Basan., Liet. pasakos, II, 57-58 psl.).

Šiame pasakojime vėl turime ryškų kinietiškosios tradicijos susijungimą su afrikietiška, nes senelis dovana parako, o nušautas Perkūno priešas buvo raudonas vyraitis. Šalia to, čia iškyla senelio pavidalas, kuris yra gerai pažįstamas Dievo pavidalas tautų tradicijose. Tai yra Dievas, tačiau netekęs ar nenaudojęs savo visagalės valdžios. Jis etnologinėse studijose vadinamas "Deus otiosus", t. y. nieko neveikias Dievas. Gal būt, jį galima vadinti septintosios biblinės kūrimo dienos Dievu, t. y. Dievu, kuris ilsisi. Jis yra geras. Jis vertina gyvą būtybę, neleidamas jos naikinti net ir tada, kai ji yra jam nusikaltusi.

Lietuviškoje tautosakoje pilna šitokio besiilsinčio Dievo personažų. Tai yra visokie seneliai, kurie įvairiems geriems, bet vargstantiems žmonėms suteikia įvairių nuostabių dovanų. Jie atstovauja gerumui ir dosnumui. Bet jie patys ateina dažniausiai elgetos išvaizda. Su Perkūnu dažniausiai šis senelis neįjungiamas.

Tačiau šioje legendoje, būtent nr. 7, turime gerojo senelio ir Perkūno junginį. Tokie dieviški atributai, kaip perkūno trenksmas, vaizduojas visuotinę ir nenumatomą jėgą, ir elgeta, kuris neturi pakankamai jėgos sutvarkyti savo priešui ir yra priverstas jį vyti septynias mylias, yra neturį nieko bendro vienas su kitu. Be abejo, jie gali tilpti teisingai suprastoje Dievo sampratoje, tačiau jie nėra tos pačios legendos organiškos dalys. Šie pažyminiai nėra nei vienas iš kito išvesti, nei lengvai derinami bet kurioje teologinėje galvosenoje. Ta religinė galvosena, kuri dievybę supranta kaip nuotykingą visagalę jėgą, kuriai niekas neatsilaiko, negalėjo dievybės suprasti bejėgio gerumo asmeniu. Ir antra vertus, tas dievybės supratimas, kuris Dievą laiko kaip kažką pasenusio, praeinančio ir neturinčio jėgos, bet dar kartais sutinkamo gyvenime, negalėjo jo suvokti kaip beatodairiškai trenkiančio perkūno. Taigi šie pažyminiai nėra tos pačios kilmės. Tačiau koks nors nežinomas šios legendos autorius juos sujungė į vieną personažą.

Lietuviškasis Perkūnas nėra nei žmo-

gaus, nei pasaulio kūrėjas, koks jis yra Kalifornijos Yuki religijoje. Dėl to vargu ar galime jį laikyti pilnaprasmiu Dievu. Lietuviškosios legendos greičiau liudija jo sudėtingumą. Taip pat jos liudija jo turtingą istoriją, tolimą jo nueitą kelių tautų kultūrose. Lietuviškasis Perkūnas liudija dieviškosios sampratos suskilimą ir iš to kilusią dievų kovą. Legendose radome pastangų Perkūnui prijungti gražaus dorinio gerumo. Šio prijungimo galimybė atsirado dėl to, kad kovojantis Perkūnas buvo suprastas jau ne kaip visagalis. Turint visa tai prieš akis, darosi aiškiau, kodėl lietuviškoji krikščionybė pilnaprasmiui Dievui pavadinti pasirinko indoeuropietišką vardą *Dievas*, o ne toli iš anapus indoeuropietiškojų kultūrų ateinantį Perkūną.

8. PERKŪNO BENDRADARBIŠ ŽMOGUS

Ką bemanytume apie Perkūno personažą lietuviškose legendose, turime atkreipti dėmesį į tose legendose pasireiškiantį žmogų. Jis čia yra nepaprastai didelių užsimonimų ir pilnas anapus šio pasaulio išeinančios jo iniciatyvos. Galima sakyti, kad jis pats čia atstovauja veikliajam dieviškumo principui. Kai Perkūnas yra nusilpęs, žmogus išeina už jį.

Nesiduokime suklaidinami šio žmogaus šautuvo ir nemanykime, kad jis yra praėjusio šimtmečio kūrinys. Šautuvo įdavimas į rankas šiam medžiotojui yra labai vėlyvas reiškinys. Devynioliktojo šimtmečio žmogus galėjo įduoti šiam personažui šautuvą, bet negalėjo sukurti jo paties. Ką galėtume tikėtis rasti, jei atimtume šiam medžiotojui šautuvą? Galėtume tikėtis rasti pėdsaką artojo, kuris yra susijęs su Perkūno mitologija, bet jo pėdsako mes čia nerandame. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad medžiotojas šiose legendose yra daug senesnės kultūros palikimas. Gal būt, jo asmenyje yra tiesioginis ar netiesioginis palikimas kurios nors pirminės medžiotojų kultūros. Dėl to vėlesnis legendos redaktorius rado galimu dalyku įduoti į jo rankas šautuvą.

Lietuviškųjų Perkūno legendų žmogus yra vertas dėmesio ir studijų. Jis jokių bū-

Vienas šeštadienio rytas

Augustinas Tījūnėlis

Ar galima Dievą atrasti kasdieniuose dalykuose ir įvykiuose? Ar galima tuo atradimu dalintis su savo šeima, ypač su vaikais, ir tuo būdu visiems dvasiškai bręsti? Manau, kad taip.

Vakar mano jauniausiajai dukrelei Julytei skaudėjo ausį. Todėl šeštadienio rytą nutariau pasilikti namie kartu su ja. Štai ką mes veikėm.

Ji labai norėjo žiūrėti televizijos. Ir aš prisidėjau. Man įdomu pastudijuoti vaikams rodomus kartūnus. Susėdom abu ir žiūrim. Žaismingai keitėm stotis pamatyti, ką gero atrasim. Didelio pasirinkimo nebuvo. Galop

du nėra gamtos garbintojas. Toks jis galėtų būti, jeigu jis būtų kilęs iš 18 ar 19 šimtmečio. Jis yra transcendentinės veiklos žmogus, nes jungiasi į antgamtinių būtybių kovas. Šito jo bruožo jokių būdu negalima praleisti iš akių, studijuojant lietuviškąsias Perkūno legendas.

Žinoma, atkreipiant dėmesį į šio žmogaus pranašumą, negalima praleisti iš akių ir jo tragikos. Jo per toli siekianti veikla susilaukia Senelio papeikimo, nes ji ne tiek jį ugdo, kiek naikina. Tai atsitinka dėl to, kad šis žmogus, tapdamas dievų kovos dalininku, kartu pasidaro ir dieviškumo naikintojas savyje. Kai jis veikia, būdamas riboto pažinimo, pažeidžia dievišką pilnatvę. Tokiu būdu jis dieviškumą naikina. Tiesa, Senelis nekaltina jo už Dievo nužudy-

pasirinkom "Bugs Bunny Roadrunner" programą.

Vienas epizodas buvo apie tris kiaulytes, kurios čia buvo parodomos "blogos". Jos apgavo herojų "Roadrunner", nes jam pardavė pirma šiaudinį, paskui medinį namą. Vilkas tuos, namus nupūtė ir pagaliau nupūtė plytų namą, kuriame kiaulytės sėdėjo ir tyčiojosi iš "Roadrunner". Šis, susidragavęs su vilku, išėjo Raudonkepuraitės močiutės ieškoti. Žodžiu, visa pasaka buvo sumaišyta. Pasakojama ne taip, kaip įprasta. Gėrio ir blogio simboliai apvirto aukštytyn kojom.

Pagalvojau: čia proga vėl iš naujo atpažinti ir atskirti kas yra gera, ir kas ne. Iš to didelė nauda, nes taip ir gyvenime būna. Įvykiai, daiktai, žmonės kartais mus veda į gėrį, o kartais ne. Pasidalinome išpūdžiais su Julyte. Paėmėm pavyzdį iš mūsų kasdienio gyvenimo. Skaityti, pavyzdžiui, yra gera. Bet jei skaitydami užmirštam šiukšles išnešti, jau negerai. Ir televizijos žiūrėti smagu. Bet jei tuomet neberandam laiko pabendrauti su kitais šeimos nariais, taip pat negerai.

Aiškinamės toliau: ką reikia daryti? Kaip sužinoti, ką kada pasirinkti? Turime nenuilstamai gėrio ieškoti visokiame aplinkumėse, visokiomis formomis. Ir turime ne-

mą; jis jį kaltina už žmogaus nužudymą. Bet kaip tik tie dalykai yra artimai sujungti pačioje legendoje. Jie jungiasi ir metafizinėje, ir fizinėje tikrovėje.

Apie šio žmogaus tragiką liudija legendos pabaiga. "Po to medžiotojas jau kelis metus didžiausioje laimingystėje su tuo paraku medžiojęs buvo. Kartą jis, su nekuriuo žmogumi dideliai susipykęs, su minėtuoju paraku pūčką užprovijęs, ant jo pamierinęs, padirgė, ale ne savo priešininką, bet save patį nušovė" (II, 58 psl.).

Čia yra išreikšta dievažmogio tragika. Ji pasireiškia visuomeninėje srityje, nes dievažmogis naikina kitus žmones. Bet ši tragika yra ne mažiau pavojinga ir jam pačiam, nes žudo ir jį.

bijoti suklysti, nes Dievas atleidžia. Jis nori, kad ir per savo klaidas mes mokytumės ir brestume.

Prisižiūrėję televizijos, mudu su Julyte žaidėm ir piešėm. Pirmiausia nutarėm piešti. Atsisėdom ant grindų, susiieškojom šiek tiek vaškinių pieštukų ir ėmėm spalvoti paveikslukus spalvavimo knygutėje.

Ar geriau vaikui leisti spalvoti nupieštus paveikslukus, ar raginti pačiam kurti? Julytė labai mėgsta spalvoti. Manau, kad tai duoda jai pasitenkinimo. Tad mudu susėdę spalvavom drauge. Kilo mintis nupiešti gėlyčių ant kiškučio ausų. Tai buvo juokinga. Pripiešėm ir nuspalvavom daugiau gėlyčių ant kiškučio stalo. Abiem tai labai patiko. Grožėjomės savo originaliu darbu.

Julytė nori žaisti savo mėgstamą žaidimą. Ji dar maža, tad mėgsta sugalvoti savo taisykles, bet taip pat nenori apleisti jau sustatytų to žaidimo taisyklių. Tariamės: ką daryti? Ogi galime susitarti! Žaidžiam taip, kaip susitariam. Bežaisdami prasimanom kitas taisyklių variacijas ir jas išbandom. Tai labai įdomu. Ilgainiui sugrįžtame prie įprastų taisyklių ir žaidžiam, kol nusibosta. Pagalvoju: gyvenime reikia lankstumo. Reikia išmokti žaisti teisingai. Bet būna ir išimčių. Kartais tenka ištrukti iš įprastų taisyklių. Toks buvo ir mudviejų bandymas. Proga abiem pasimokyti.

Dabar man reikėjo truputį padirbėti. Ėjau kambario siurbti. Julytė nutarė televizijos žiūrėti. Valandėlę kiekvienas užsiėmėm atskirai. Atsiminiau, kad turiu straipsnį parašyti. Sėdau prie virtuvės stalo ir Julytę pasikviečiau drauge. Pamačius butelį sunkos, Julytei užėjo noras man patarnauti. Atsinešė du stiklus, įpylė sunkos man ir sau. Tada paprašė obuolio. Nors pas mus yra taisyklė, kad neužkandžiaujama tarp valgių, šį sykį abu valgėm. Padarėm išimtį.

Julytė klausia, kodėl aš rašau. Tai geras klausimas. Rašau todėl, kad mėgstu rašyti. Man įdomu žaisti žodžiais. Tikiuos, kad tuo mano žaidimu kas nors galės pasinaudoti. Tai man duoda pasitenkinimo, kad darau naudingą darbą. O Julytė mato, kad mano sunka išgerta. Įpila man sunkos iš savo

stiklinės. Pasidalina ir sako: "Gerk". Aš geri ir sakau: "Ačiū, Julyte". Jos veidely švyti pasitenkinimo šypsnyš.

Julytė kviečia žaisti. Einam. Ji sako: "Tu skaičiuosi, o aš pasislėpsiu". Sutariam. Aš atsistoju prie spintos ir šaukiu visa gerkle: "Vienas, du, trys...", iki dešimt. "Štai ateinu!" Randu ją prie kėdės. Abu trykštam juokais. Tada ji skaičiuoja. Aš atsisėdu ant kėdės ir užsimerkiu. Ji ateina ir sako: "Radau!" Bet aš nereaguuju. Ji vėl pakartoja, ir aš pritariu, kad taip. Vėl didžiausi juokai. Žaidimą pakartojam. Kur yra jo esmė? Ogi prisipažinime, kad vienas kitą radom. Taip ir Dievas su mumis žaidžia. Jis siunčia visokių progų jo ieškoti. Ieškom, ieškom, kol susitinkam. Tai proga prisipažinti, kad vienas kitą radom. Apie tai pasidalinom mintimis su Julyte.

Dabar aš noriu baigti rašyti. Pasiūlau jai nupiešti mūsų žaidimą. Noriu, kad ji užsiimtų, kad galėčiau rašinį pabaigti. Julytė piešia. Nupiešusi rodo man ir klausia: "Ar gerai?" – "Dar daugiau žmoniukų nupiešk", atsakau. Ji visiškai įsitraukia į savo darbą. Bet po kelių minučių vėl siūlo žaisti. "Vėliau, kai baigsiu rašyti". Julytė laukia. Ji apžiūrinėja Vytuko paliktą foto aparatą. Tuo tarpu baigiu rašinį. Julytė dar nori man paaiškinti savo piešinį. Rodo pirštuku: "Čia aš ieškau tavęs. Čia tu ieškai manęs". Užrašome tuos žodžius apačioje. Tada einam žaisti. Turiu pildyti savo pažadą.

Aš skaičiuoju, o Julytė slepiasi. Baigęs neinu ieškoti. Įdomu, kas bus... Julytė uždainuoja savo slėptuvėje, kad žinočiau, kur ji. Ar tai ne malda? Ar mes nesimeldžiam todėl, kad Dievas žinotų, kur esame. Ta mintis mane užintriguoja. Surandu savo dukrelę, susitinkam, ir vėl triukšmas, juokai.

Ir taip rieda šeštadienis.

- Charizmatinio sąjūdžio suvažiavimas, įvykęs rugp. 18-20 dienomis Notre Dame universiteto stadione, sutraukė 22.000 žmonių. JAV-se, kur dabar yra 49 mil. katalikų, veikia 3.200 charizmatinių grupių.

Mintys apie jaunimą

Kristina Parėštytė

Šiais laikais Šiaurės Amerikoje susiduriame su gan ryškiu gyvenimo paradoksu. Šitame krašte, kur jauni žmonės susilaukia didelio pataikavimo, kur yra begalybė progų išsilavinuti, patogiai įsikurti ir laisvai gyventi, jaunimo tarpe auga pesimizmas ir apatija.

Šiek tiek susipažinę su istorijos raida, pamatysime, kad toks reiškinys iš tikrųjų nėra naujas, nė per daug stebinantis. Kiekvienoje istorijos epochoje vyrauja skirtingos vertybės, kurios atsispindi politiniame, kultūriniame ir dvasiniame gyvenime. Idealizmas duoda kelią realizmui, dvasiškumą nugalai materializmas ir atvirkščiai. Norint suprasti šių dienų jaunimą, užtenka pažvelgti į tuos kelis dešimtmečius, kurie sekė po antrojo pasaulinio karo.

Penktasis šio amžiaus dešimtmetis pasižymėjo tam tikru optimizmu. Žmonės pradėjo užmiršti praeitą karą, atsidavė ramesniam gyvenimui. Ekonominė krašto padėtis vis gerėjo, gyvenimo lygis kilo. Institutų ir universitetų abiturientams buvo užtikrintas darbas, nes augančiame krašte trūko visokių sričių specialistų ir mokslininkų.

Tame dešimtmetyje taip pat augo vadinamoji "tylioji" generacija. Šiai jaunajai kartai neseniai pasibaigęs pasaulinis karas buvo įrodymas, kad senosios tradicijos ir įsitikinimai jokių gerų pasekmių neturėjo. Abejodami tėvų mokomomis vertybėmis,

jie stengėsi sukurti sau atskirą pasaulį, pagrįstą savotiška muzika, pramogomis, elgesiu. Ypač "šaltojo karo" įtampoje, kai atominės bombos sprogimas buvo tikra galimybė, jaunimas atsisakė ryšio su vyresniaisiais ir jų ideologijomis. Rūpindamiesi savo materialiniu stoviu ir savaisiais malonumais, jie vengė visų senosios kartos nėsantaikų. Tačiau tuo laiku jaunimas dar per daug nemaištavo ir nekėlė balso. Jo protestas buvo ne aktyvus, bet pasyvus. Nors jis ne visai sutiko su vyresniųjų samprotavimu, tačiau dar šiek tiek pasitikėjo tradicinėmis gyvenimo normomis ir jomis sekė. Jam dar buvo priimtinos įvairios sąvokos ir institucijos, kaip pvz. tėvynės meilė, darbas, šeimyninis gyvenimas, bažnyčia ir t.t.

Šeštajam dešimtmečiui įpusėjus, pasaulis sukrėtė ne tik naujos nelaimės, bet ir nauja, jau visai skirtinga jaunimo karta. Prasidėjo aktyvaus protesto era. Jeigu pokarinė karta su malonumu priėmė materialines gėrybes, tai po jos gyvenęs jaunimas to pasitenkinimo nejautė. Tiesa, tur būt, niekur kitur, kaip Šiaurės Amerikoje, žmogus neturėjo tiek galimybių gerai, patogiai gyventi. Tačiau už tą privilegiją jis turėjo mokėti nemažą kainą. Nelygios teisės ir turto padalinimas tarp skirtingų rasių ir klasių, žmonių išnaudojimas vardan pelno, oro teršimas ir kitos neteisybės pradėjo traukti vis didesnę dėmesį. Prezidento nužudymas, Vietnamo karas ir įvairūs tarptautiniai įvykiai privertė jaunimą giliau pažvelgti į savo gyvenamą kraštą, į jo valdžios ir visuomenės santvarką. Prasidėjo reakcija prieš visus neigiamus kapitalizmo ir materializmo reiškinius, ir ta reakcija buvo atvira, judri ir balsi. Nors čia kalbama apie Šiaurės Amerikos jaunimą, reikėtų atsiminti, kad tas revoliucinis sąjūdis pasklido po visą pasaulį (pvz. darbininkų ir studentų sukilimai 1968 m. Prancūzijoje). Apsivilkę nuskurusiais drabužiais, apsiginklavę šūkiu "taika!", jaunieji žmonės protestavo ir demonstravo prieš "buržuazinę" moralę, elgesį ir institucijas. Siekdami gilesnio dvasinio ar vidinio gyvenimo, jie pasidavė narkotikams ir visokioms religi-

nėms sektoms. Su idealizmu jie kalbėjo apie broliškumą, vienybę ir lygybę tarp žmonių ir tautų. Daugelis tų jaunuolių buvo kilę iš pasiturinčių šeimų. Patys nepatyrę nei karo, nei bado savo krašte, jie galvojo atstovauti tiems, kurie vargsta ir kenčia.

Dabar, septintam dešimtmečiui artėjant prie galo, jaunimas vėl tyli. Universitetuose ramu, nebesimato ilgaplaukių. Idealizmą keičia cinizmas ir pragmatiskumas. Kas atsitiko?

Šių laikų jaunoji karta jaučia didelį nusivylimą ir bejėgiškumą. Praeito dešimtmečio sukilimai, nors ir atkreipė reikalingą dėmesį į įvairias mūsų visuomenės silpnyses ir negeroves, vis dėlto pasaulio nepakeitė. "Hippių" idealizmas buvo naivus, jų vizija utopinė. Šių dienų jaunimas žiūri daugiau realistiškai; tačiau, susidūrę su tikrove, jie jau nebekovoja, bet su tam tikru beviltiškumu traukiasi atgal į save.

Jaunimas plūduriuoja, nerasdamas gyvenime jokių tvirtų ramsčių. Stebėdami, kaip kaskart daugiau politikų ir kitų aukštuomenės narių savo elgesiu ir darbais praranda žmonių pasitikėjimą, jaunieji žmonės savo kraštą ir vadus traktuoja ciniškai. Jie taip pat mato, kad paprastas žmogelis yra bejėgis prieš didžiąsias korporacijas, kad televizijos ir spaudos reklamos išnaudoja ir net paaštrina žmogaus gobšumą. Tradicinės sąvokos, susijusios su šeima ir bažnyčia, jau seniai byra. Atsisakęs senosios moralės ir dvasiškumo "įstaigų", jaunimas neranda tinkamo pakaitalo. Ekonominė padėčiai blogėjant, studentai jau nebeturi laiko demonstruoti. Darbų nėra, konkurencija didelė. Universitetinis diplomats mažai teturi praktiškos vertės. Jaunuoliai metasi į profesijas arba visai aplenkia aukštuosius mokslus, ieškodami pelningo amato. Praradę idealus ir aukštesnius siekius, jie jaučiasi vieniši, izoliuoti, gyvenantys be prasmės. Slegiami moderniojo amžiaus problemų ir įtampų, ypač didesniuose miestuose, jauni žmonės ieško būdų pabėgti nuo neraminančių minčių ir pilkos kasdienybės. Paskutiniu metu yra paplitę visokių barų ir šokių salių ("discos"), kuriose atmosfera yra pra-

bangi, blizganti. Čia jauni žmonės randa bent laikiną pažinčių, malonumų, užsimiršimo. "Jeigu vis tiek nieko pasauly negalim pakeisti, tai neapsimoka kištis; geriau tik žiūrėti, kad asmeniškai norai būtų patenkinti". Tokia vyrauja filosofija.

Toks apibendrinimas, žinoma, nėra visai tikslus. Tačiau skaitant spaudą, žiūrint filmus ir matant konkrečius elgesio pavyzdžius, susidaro įspūdis, kad šiais laikais jauni žmonės iš tikrųjų pergyvena tam tikrą krizę. Kyla klausimas, ar lietuvių jaunimas irgi yra toje pačioje padėty.

Išsivijęs lietuvių jaunimas, žinoma, yra paveiktas pragmatiskumo filosofijos, materializmo ir apamai Šiaurės Amerikos gyvenimo būdo. Darbo ir mokslo srityse jis susiduria su tom pačiom problemom, kaip ir kiti. Vis dėlto sakyčiau, kad lietuvių jaunimas, turintis stiprų ryšį su savo tautinėm, etninėm šaknim, vilties ir idealizmo dar nėra praradęs.

Nors jaunoji lietuvių karta čia užaugęs, tačiau ji žino iš tėvų pamokymų ir patirties, kad ne visur pasaulyje žmonės taip laisvai gyvena, turi tiek teisių. Tuo būdu jaunimas ne tik daugiau įvertina savo gyvenamo krašto santvarką, bet ir žino, kad tokia santvarka nėra savaime suprantama, kad už ją reikia dirbti, kovoti.

Lietuvių jaunimas taip pat dar nėra atsisakęs aukštesnių siekių. Demonstruodamas už Lietuvos laisvę ir žmonių teises, jis užsima naudingą darbą, o susipažinęs su Lietuvos disidentiniu sąjūdžiu ir kai kuriais to sąjūdžio herojais, jis mato, kad jo pastangos nėra bergždžios, kad jo veikla prasminga.

Jeigu daugelis žmonių šiais laikais jaučiasi vieniši, neturi nei šeimyninės, nei dvasinės paramos, tai lietuviai dar turi stiprų užnugarį – kitus savo tautiečius. Jaunimas nuo pat mažų dienų turi galimybę įsigyti draugų ir su jais bendrauti parapijos veikloje, organizacijose, stovyklose. Lietuviai moksleiviai ir studentai, nuvažiavę ar apsigyvenę bet kokioje vietoje, kur yra lietuvių, mielai ir šiltai priimami į bendrą tautinės šeimos ratą. Ta šeima yra jungiama tų pačių tikslų, tradicijų, kalbos. Industriniame

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

SKUDUČIAI

"Kultūros baruose" Vladas Bartusevičius rašo apie vienus iš seniausių lietuvių paprastų žmonių pučiamuosius prietaisus išgauti muzikiniams garsams. Apie jų amžių spėjama, kad jie atsiradę maždaug prieš 3 tūkstančius metų. Kai kas skudučius laiko senesniais už Pano fleitą ir jiems duoda net penkis tūkstančius metų.

Giminiškų muzikiniams garsams išgauti vamzdelių randama beveik visuose žemynuose. Panašius į mūsų skudučius, vamzdelius turėjo senovės graikai juos vadindami – Pano fleita. Tai keletas arba keliolika iš nendrių, kaulo ar panašių vamzdelių padarytų nevienodo ilgumo ir sujungtų tarp savęs. Į juos pūsdamas žmogus išgaudavo darniagarį muzikinį tam tikro aukščio garį.

Pano fleita buvo mėgstama rytų tautose. Buvo grojama nuo penkių iki dvidešimt tarp savęs sujungtų vamzdelių. Tų skaičius priklausė nuo atlikėjo meistriskumo. Kinijos miestų griuvėsiuose apie daugiavamzdę

amžiuje, kai ryšiai tarp žmonių dažnai tapo šalti, tolimi, tas priklausymo jausmas yra psichologiškai labai svarbus.

Sunku pasakyti, kokiais principais vadovausis šio krašto priauganti karta. Galime tik tikėtis, kad lietuvių jaunimas ir toliau nepraras noro veikti, nepasiduos apatijos ir pesimizmo srovei.

fleitą, vadinamą paisiao arba siao, rasta įrašų maždaug prieš keturiolika šimtų metų prieš K.g. Ši fleita nupiešta ant akmeninių sienų su kitais muzikoje vartotais įrankiais. Pagal kiniečių metraščių, paisiao buvo naudojamas karinei ir šokių muzikai. Vamzdelių eilīgarsis būdavo gana įvairus.

Pano fleita pučia ir Okeanijos gyventojai. Timoro saloje ji padaryta iš vienuolikos sujungtų vamzdelių. Malajiečiai Pano fleitą daro iš keturių bambuko vamzdelių. Bambuko vamzdeliai naudojami ir Naujojoje Gvinėjoje. Afrikos tautelės groja surištais vamzdeliais, laikomais atskirai po kelis rankoje. Pietų Amerikos indėnai gaminasi skudučius iš nendrių. Įdomūs boliviečių skudučiai, vadinami sicus. Jie padaryti iš cukrašvendrių ir sudėti iš 7-17 vamzdelių, kurių ilgis 6-43 coliai, surišti keliomis eilėmis. Jais groja kelių arba keliolikos žmonių vietas. Vamzdelių išduodamas garsas derinamas įpilant į vamzdelį smėlio. Panašių skudučių yra Ekvadore, Čilėje ir Peru. Jie vadinami antara. Lenkijoje skudučiai vadinami multanki.

Ukrainiečių sviril (kuviči), gaminami iš medžio iki septyniolikos vamzdelių. Rusų kuvikli – gaminami iš nendrinėlių augalų. Vamzdeliai tarp savęs nesujungti, grojantieji laisvai juos laiko rankose. 1961 m. vasarą Saratovo universiteto archeologinė tyrinėtojų grupė, kasinėdama kurganą Stakovkos kaime, surado aštuonis iš kaulo pagamintus nevienodo dydžio vamzdelius. Archeologai nustatė, kad jų amžius siekia penkis tūkstančius metų. Taigi jie žymiai senesni, negu manoma atsiradus graikų legendai apie Pano fleitą.

Jau trys tūkstančiai metų prieš Kristų, fleita buvo mėgstamiausia gyvulių augintojų. Legendarinis Panas – miškų, laukų, gyvulių ir piemenų valdovas. Jo išvaizda jau labai nepanaši į Olimpo dievus. Kyla klausimas, ar kartais graikai nesukūrė Pano paveikslo, susitikdami su barzdotaus gyvulių augintojais iš Pietų Rusijos stepių?

Lietuvos archeologai pagal kasinėjimo išdavas rašo, kad iš Lietuvoje įvairiais laikotarpiais gyvenusių žmonių (stovyklavie-

tėse, sodybvietėse, piliakalniuose) iki šiol nerasta jokių skudučių (vamzdelių), pagamintų iš kaulo, rago ar ko nors panašaus. Lietuvių paprastų žmonių tautosakoje dažnai minimi įvairūs muzikos garsus davę daiktai: triūbos, švilpynės, ragai, būgnai, cimbolai, kanklės, bet skudučių vardo nerandama. Niekas nesužinojo taip pat ir iš rašytinių šaltinių, tačiau pirmą kartą skudutis minimas 13 a. J. Bretkūno "Psalmėse", vadinamas tutuklėmis (die litauische Duden). Brolių F.H. Tecnerių 1897 m. leidinyje "Dainos" randamas pirmą kartą įdėtas skudučio, vadinamo skurdučiu, piešinys su aprašymu.

Paprastų žmonių muzikantai išsaugoję ir išpuoselėję skudučius sudarė pagrindą tolimesnei jų plėtotei. Nuo kelių nedidelių vienetų buvo sudaryta šimtinės skudutininkų mūsų dainų šventėse. Straipsnis baigiamas sakant, kad jeigu mūsų skudučiai ir turi senesnių už save giminaičių kituose pasaulio kraštuose, tai savo daugumu ir tobulėjimu, jie visus kitus pralenkia.

VILNIUJE APTARTI ŽURNALISTŲ RUOŠIMO KLAUSIMAI

Spalio mėn. Vilniuje vyko trijų dienų sąjunginės žurnalistikos mokslinės-metodinės tarybos plenumas. Jame dalyvavo šalies aukštųjų mokyklų spaudos skyrių atstovai. Svečiai turėjo progos susipažinti su Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto istorija ir respublikos sostinės kultūros paminklais.

KAUNO DRAMOS TEATRAS PRADĖJO 58-TĄJĮ SAVO GYVAVIMO LAIKOTARPĮ

Šių metų pradžiai Kauno dramos teatras parodė J. Grušo "Uniją". Teatre įsteigta studija, kurią lanko daugiau kaip du šimtai studentų. Jie buvo atrinkti konkurso keliu.

LIETUVOS MUZIEJAI

Mūsų krašto muziejininkystei pradžią davė D. Poška 1812 m. įkūręs Baublių muziejų. Šiandien respublikoje veikia per 250 muziejų. Iš jų daugiau kaip 20 parodų skirta rašytojams, dailininkams bei kalbininkams. Ketvirtame Dusetų - Obelių plento kilometre prasideda Gipėnų kaimas. Vienoje

sodyboje, prie seno geltonai dažyto namo, Zarasų rajono kraštotyrininkų buvo pritvirtinta atsiminimų lenta "Poeto Antano Vienažindžio (1841-1892) tėviškė". Po poros metų minint poeto 130-tąsias gimimo metines, buvo įkurtas poeto muziejus. Kudirkos Naujamiestyje įkurtas Vinco Kudirkos muziejus, kuriame sukaupta per 1200 įdomių dalykų. Šiame rajone taip pat veikia ir Prano Vaičiūčio muziejus su 470 poeto laikmečio biografijos ir kūrybos dalykais. Vienas iš turtingiausių respublikos visuomeninių muziejų, su septyniais tūkstančiais dalykų, yra Veliuonoje. Jis yra įsteigtas komunistų rašytojui P. Cvirkai. Kai kurie muziejai užsidarė: K. Būgos, V. Krėvės-Mickevičiaus, V. Mykolaičio-Putino, Šatrijos Raganos, M. Valančiaus, P. Višinskio ir daug kitų.

* Meteorologų teigimu, saulėtų dienų skaičiumi Nida pralenkia visas Lietuvos vasarvietes.

* LKP Centro Komitetas nutarė 1980 m. surengti įprastinę respublikinę dainų šventę. Dabar Lietuvoje yra 796 saviveikliniai chorai (be moksleivių chorų), 1074 jaunimo ir 1627 vaikų šokių vienetai, 540 pučiamųjų orkestrų, 25 teatrai, 2500 dramos vienetų ir 720 meninių vienetų.

- Iš Latvijos buvo leista išvykti dviem veikliams kalintiems disidentams: Gunarui Rodei ir Viktorui Kalninš. Jie pareiškė, kad komunistai dabar yra priversti atsižvelgti į pasaulio viešosios nuomonės reikalavimus, nebegali savavališkai naikinti žmonių kėlėjimuose. Tačiau Latvijos padėtis esanti pavojinga dėl kolonistų gausumo.

- Jugoslavijoje, turinčioje 22 mil. gyventojų, trečdalis yra katalikai. Bažnyčia turi laisvę skirti vyskopus, veikia 30 seminarijų, leidžiami 24 katalikų laikraščiai, su Vatikanu turimi normalūs diplomatiniai santykiai.

- Prel. F. J. Lally, metodistų vysk. J. K. Mathews ir rabinas W. Wurzbürger buvo nuvykę į Sovietų ambasadą Vašingtone pareikšti protesto prieš disidentų teismus. Ambasadose su jais kalbėjosi spaudos atachė Boris Davidow, sakydamas, kad tai esąs Sovietų Sąjungos vidaus dalykas...

Auk didutis, būk greitutis. . .

"Koks gražus mažytis mūsų kraštas, – kaip lašelis tyro gintaro.. – skamba daugelio mūsų ausyse gal nuo vaikystės laikų į atmintį įsirėžę eilėraščio žodžiai. Iš tikrųjų, mūsų kraštas – tai tik lašelis pasaulio tautų jūroje...

Sunku pasakyti, ar tas krašto mažumas, ar kurios kitos aplinkybės lėmė, kad lietuvių kalboje yra atsiradę tiek daug ir taip įvairių mažybinių formų. Ne vienas filologas yra atkreipęs dėmesį į šį lietuvių kalbos savitumą, į mažybinių formų vartojimo ir darybos polinkius.

Mažybinėmis formomis išreiškiame ne tik mažumą, bet ir malonumą, pasigėrėjimą ar kokius kitokius jausmus, nuotaikas, savo požiūrį į daiktus ir reiškinius. Pavyzdžiui, motina, išleidusi sūnų eiti mokslo toliau nuo namų, savo ilgesį ir troškimą pasimatyti išreiškia liaudišku pasakymu: Kad primanyčiau, *paukšteliu* nuskrisčiau. Visai kitokį įspūdį sukeltų pasakymas: *paukščiu* nuskrisčiau.

Eilėraštyje vadinant mūsų kraštą ne mažu, bet *mažyčiu*, lyginant jį ne su gintaro lašu, bet *lašeliu*, tokiais, rodos, paprastučiais žodžiais sugebėta taip puikiai atskleisti gimtosios kalbos ir gimtojo krašto grožį, meilę, sukeliant žavingą lyrinę nuotaiką.

Pasigėrėjimo jausmą sukelia ir Ant. Baranausko "Anykščių Šilelio" mažybinės formos, pvz.: *Minkštučiukai* samanų patalai ištiesti... Čia rausvos, melsvos, pilkos ūmė-

dės sutūpę, *linksmutės*, gražiai auga, niekas joms nerūpi. Užtektų tik pakeisti paprastosiomis formomis *minkšti* samanų patalai, *linksmos* ūmėdės – ir sugadintume visą poetinį įspūdį.

O kas gi beliktų iš Maironio eilėraščio frazės: Oi *Kastyti* baltalyti, kam *žuvytes* man vilioji, – jeigu žuvytes pakeistume žuvimis!

Gal nerasime nė vieno poeto ar šiaip rašytojo, kuris savo raštuose nemėgtų varioti mažybinių formų. Vieni jų vartoja daugiau, kiti mažiau, bet visi junta stilistinę jų vertę.

Kaip liaudies šnekamojoje kalboje, taip ir raštuose savo gausumu išsiskiria mažybiniai daiktavardžiai. Apstu jų ir rašytojų kūrinuose. Pvz.:

Bet menkas mažmožis, menka *klaidelė*, mažas *akmeniukas* kryptelėjo vežimą į šoną, ir lipk, žmogau, žemėn. (A. Vienuolis).

Saulužė žeme ritinėjasi, *šienelis* kvepia (Lazdynų Pelėda).

Stirnelė nabagėlė šen šmėkš, ten šmėkš, sukasi kaip gyva *žuvelė* puode (Lazdynų Pelėda).

Vaikiūkštėlis našlaitėlis ramus kaip *angelėlis*; o klusnus, o lipšnus (Vaižgantas).

Netgi ir abstraktūs būdvardinės ar veiksmazodinės kilmės daiktavardžiai, pavartoti su mažybinėmis priesagomis, tarytum atgyja iš sustingio, suspindi gyvybe, nuotaikingumu. Pvz.:

Gardumėlis rūgšties! Kaip tu taip ir padarei?! (Vaižgantas).

Ne kiek mažiau už daiktavardžius rašytojai mėgsta vartoti ir mažybinius būdvardžius. Pvz.:

Pilkos dūminės *mažutytės* pirkelės, pilkos mažutės klėtelės, pilki ir kiti trobesiai (Vaižgantas).

Ant didelio vyriško delno nešės *menkutyti gyvulėli* (Vaižgantas).

O ką bekalbėti apie liaudies dainų mažybinės formas! Čia *saulelė*, *brolelis*, *mergelė*, *bernelis*, *dukrelė*, *sūnelis* ir dar "mažybiškesni" su dviem priesagom: *sesytėlė*, *brolytėlė* ir netgi su keliomis "pakopomis": *sesytužėlė*, *brolytužėlis*. Liaudies dainose

kartais pasitaiko tokių neįprastų, keistos darybos mažiųjų formų, kokių mes nerasime nei šnekamojoje kalboje, nei raštuose, pvz.: kumelytis *pernykštytis*, mergytės *kiauragalvytės*, liepytužėlė *vienstypužėlė*, karvelė *būbuolėlė*, *pasiaubuolėlė*, *padaužuolėlė*; netgi karvelė *melžiamėlė*. Dėl rimo dainose kartais atsiranda ir visai negirdėtų, neregėtų, nuostabą keliančių mažiųjų formų, pvz.: Eikiv namučio *pasibardamučio*. Tokios mažiųjų formos, žinoma, negali būti laikomos literatūrinės kalbos norma. Bet liaudies poezijoje jos nėra beprasmiškos. Lakios liaudies vaizduotės sukurtos neįprastos mažiųjų formos suteikia dainai didesnę įtaigumą, sustiprina emocinį išpūdį, atskleidžia tyrą nuosirdumą.

Nemaža neįprastų mažiųjų formų motinos yra sukūrusios senovėje, supdamos lopšyje kūdikį. Monotoniškas lopšio lėgavimas, miegančio kūdikio ramybė savaime atitraukia motinos vaizduotę nuo visų rūpesčių, sudaro sąlygas ateities svajonėms.

Supamą kūdikį motina vadina gražiausiais vardais, švelniausiais epitetais, kokius tik kūrybinga meilė tegali išgalvoti. Jos *Jonukėlis* – ir *auksuolėlis*, ir *ulbuonėlis*, ir *čiauškutukas*, ir *pyplytis*, ir *linažiedžiukas*, ir *puputis*, ir *lyliutis*. Aikština, mėgstantį daug verkti kūdikį kartais motina ir "piktesniu" žodeliu pavadina: *gaištuvelis*, *nemigėliukas*, *piktaragiukas*, *ašartukas*...

Nurimusi prie kūdikio lopšio, motina savo mintimis nuklysta į ateitį – svajoja, kas išaugs iš jos kūdikio. Ji džiaugiasi, kad jos sūnelis bus *šienpiovėlis*, *rugiakirtėlis*, *artojukas*, *linabraukėlis* – tėvelio užvaždukas; dukrelė bus mamytės *paramstėlė*, *melžėjėlė*, darželio *laistytojėlė*, *linarovėjėlė*...

Lopšius jau seniai užmiršome, pamažu dyla iš atminties lopšinės, retokai begirdimos ir šiaip liaudies dainelės. Kitoks šių dienų tempas, kitokios motinos svajonės (tiesą sakant, ir svajoti nebėra kada!), kiek kitokie gal ir žodeliai. Pasigirsta netgi balsų, kad reikią vyti iš vaikų pasaulio mažiųjų formas. Kam, girdi, *rankytė*, *kojytė*, kam *veidukas*, kam *pienelis*, *duonytė*, *mėsytė*, *sriubutė*? Esą, vaikas iš pat mažens

turįs girdėti tikruosius daiktų pavadinimus, pažinti gyvenimą toki, koks jis yra, – be sušvelninimo, be maloninės priedangos...

Bet argi tokias mintis keliantis Jonas ar Petras nėra pats buvęs Jonukas ar Petrukas, argi jie nėra sėdėję ant mamytės kelių, klausęsi zuikelio pasakėlių?!...

Praeina pasakėlių amžius, pamažu traukiasi iš vaiko aplinkos ir mažiųjų formos. Sulaukęs mokyklinio amžiaus, *Giedriukas* jau pats nebenori būti vadinamas *-uku* ar *-eliu*, būtinai tik *Giedrium*, *Aušrelė* nori būti tik *Aušra*. Tie vaikų norai pagrįsti. Reikia pasakyti, kad daugelis motinų ir tėvų perdeda, per ilgai užvilkindami mažiųjų vaiko amžių. Juokingai atrodo, kai kelintus metus studijuojantis aukštas kaip žardas sūnus vadinamas dar, pavyzdžiui, *Andriuku* ir siūloma jam valgyti *kiaušiniukų* su *lašiniukais* (tie *lašiniukai* iš mamytės lūpų kartais ir į kulinarijos knygas įlenda – kepsnius siūloma smaigstyti *lašiniukais*!).

Bet kol dar kūdikis mažiutis, nesibijokime ir mes pasidaryti maži, kasdien su juo čiauškekime, kasdien jį užliūliuokime!

Auk didutis.

Būk gerutis,

Mamytės sūnaitėli!

Antanė Kučinskaitė

TRUMPAI IŠ VISUR

- JAV prezidento atstovas prie popiežiaus David Walters, 61 m., iš šių pareigų pasitraukė. Jis norįs daugiau atsiduoti privatiam gyvenimui; be kitų dalykų, planuojąs pastatyti vaikų ligoninę Miami mieste.

- Catholic Forester organizacijos vadovas Louis E. Caron pasiuntė 30.000 dolerių čekį Katalikų komunikacijos fondui. Jau vienuoliktą kartą, kai ši organizacija paskiria tokią sumą informacijų reikalams.

- Viceprezidentas Walter Mondale viename korespondentų atsilankyme į Baltuosius Rūmus pareiškė, kaip labai svarbi religijos įtaka. Pažymėjo, kad daugelyje kraštų religija yra vienu didžiausių opozicijos šaltinių prieš vyriausybės priespaudą.

- Kristaus drobulę, išstatytą Torine, ap- lankė apie trys milijonai žmonių. Drobulė buvo išstatyta iki spalio 8 d. Tuo pasinau- dodami mokslininkai darė tyrimus apie jos tikrumą. Torino viešbučiuose yra 21.000 vie- tų, ir visos vietos savaitgaliais, kol drobulė buvo išstatyta, buvo užimtose.

- Naujas lietuviškas mišiolas jau baigtas ruošti JAV-se. Nustatytas leidinio formatas, raidžių didumas, popieriaus rūšis. Šiam lei- diniui reikės nemažai lėšų. Lėšoms telkti su- daryta trijų kunigų komisija, kuriai vado- vauja kun. V. Martinkus. Ruošiama spau- dai ir Susitaikymo sakramento vadovas. Laidotuvių apeigynas, Giesmynas. Visa tuo rūpinasi Lietuvių Kunigų Vienybė.

- Italijoje, Milane, veikianti Tarptautinė Krikščionių Savanorių Tarnyba turi apie 500 narių, jaunų vyrų ir moterų, dirbančių socialinio pagerinimo srityje Trečiojo Pa- saulio kraštuose. Jauni krikščionys savano- riai atlieka pustrečių metų tarnybą dau- giausia Afrikoje ir Lotynų Amerikoje. Jie dirba medicinos, švietimo, socialinio ugdy- mo, technikos srityse.

- Vatikano knygų leidykla jau antrą kar- tą dalyvavo Frankfurto tarptautinėje knygų mugėje. Parodai parinkti eksponatai: lity- ginės knygos. Apaštaltų sosto oficialūs lei- diniai, religinio turinio knygos.

- Motina Teresė, Meilės misijonierių vie- nuolijos steigėja, besidarbuojanti Indijoje, įsteigė naują vyrų vienuoliją Acilia mieste, netoli Romos, Italijoje. Tai Dieviškojo Žodžio Broliai, kurie didžiąją laiko dalį pašvęs mąstymui, o kelias valandas per dieną skelbs evangeliją žodžiu ir darbu. Motina Teresė įsteigė ir panašią moterų vienuoliją.

- Amazonės srities, Brazilijoje, misijų rei- kalams skiriamas žurnalas "Lettre d'Ama- zonie", leidžiamas Paryžiuje, savo paskuti- niame numeryje, žinių skyriuje, pirmąją in- formaciją deda: "Beveik kas mėnuo tėvas Bendoraitis su savo laivu-ligonine, ypatin- gai gerai įrengtu, plaukia aukštyn upėmis Mamore ir Guapore. Jau nebesuskaitomai didelis skaičius ligonių, kuriems jis padėjo ar kuriuos jis išgelbėjo".

- Trečiasis Šv. Pranciškaus ordinas vei- kia 39-se pasaulio kraštuose ir turi apie 2 milijonus narių.

- Vakarų Vokietijoje per paskutinius pen- kerius metus pastatyta 50 naujų katalikų mokyklų, kurias pradėjo lankyti apie 50.000 mokinių.

- Urugvajuje pagausėjo pašaukimų skai- čius kunigystėn. Tame krašte yra apie 2.600.000 katalikų, ir kunigystei ten ruošiasi 137 klierikai.

- Per 30 m. ligonio lovoje esančiam Itali- jos gyventojui Petro Gonella, buvusiam klie- rikui, dabar sulaukusiam 47 m., leista būti iššventintam kunigu. Bestudijuodamas semi- narijoje, jis susirgo inkstų liga, nuo kurios neišgyja.

- Vatikano radijas pasisakė prieš sterili- zaciją.

- Apie 30.000 čigonų katalikų maldininkų atliko piligriminę kelionę į Seviliją, Ispani- joje, kur yra jų pamilta Marijos šventovė. Buvo atvykusios čigonų katalikų delegaci- jos ir dar iš 10-ties kitų kraštų.

- Katalikų žurnalo JAV-se "Common- weal" redaktorius John Deedy, išbuvęs šio- se pareigose 11 metų, dabar pasitraukė. Jo vietą užėmė buvęs jo padėjėjas Peter Stein- fels.

- JAV-se yra netoli milijono negrų kata- likų, kas sudaro apie 4% visų negrų šiame krašte. Negrų kunigų JAV-se yra arti 300, negrų seselių apie 700, o brolių vienuolių apie 100.

- Vatikano laikraštis "L'Osservatore Ro- mano" išspausdino Helsinkio susitarimų punktus, garantuojančius minties, religijos laisvę, pažymėdamas, kad tai daroma ry- šium su Sovietų Sąjungoje vykstančiais teismais prieš žmogaus teisių gynėjus.

- Vysk. A. Abramowicz Čikagoje buvo pagerbtas įteikiant jam "Semper Fidelis" žymenį; įteikė katalikai veteranai.

- Lotynų Amerikoje 1976 m. buvo išven- tinta 17-ka procentų daugiau kunigų, negu ankstyvesniais metais. 1976 metais buvo į- šventinti 388 nauji kunigai.

- Australijoje Popiežiškoji misijų taryba 1978 m. surinko daugiau negu du milijonu

dolerių pasaulio misijoms finansuoti. Šiomet surinktoji suma prašoka praėjusių metų rinkliavą 12 procentų.

- Dr. Luke Tupper, 45 m., mirė nuo sužeidimo, kai motociklas, kuriuo jis važiavo Columbus, Ohio, mieste, susidūrė su automobiliu. Jis, jau būdamas gydytojas, įstojo į pranciškonus, tapo kunigu ir išvyko į Amazonės sritį Brazilijoje, kur plaukydamas įgytu laivu "Esperanza" gydė neturtėlius, suorganizavo įskiepijimą apie 150.000 žmonių. Jo pradėtą darbą dabar ten tęsia 4 gydytojai su 45 padėjėjais. Jis buvo grįžęs į JAV pagilinti medicinos mokslo, kai ištiko šį nelaimę.

- Vatikano pajamos, kaip prieš kiek laiko paskelbė "Chicago Tribune", buvo 85 mil. dol. per metus. Atmintina, kad pvz. vien Harvardo universiteto metinės pajamos prašoka bilijoną dolerių; Yale universitetas per metus gauna 517 mil.

- Muzikas Alfonso D'Artega, kilęs iš St. Louis, Mo., buvo sėkmingas dirigentas Niu-jorko filharmonijos orkestro bei kitų pirmaujančių orkestrų Romoje, Milane, Londone, Miami, Buffalo ir kt., net ir NBC televizijos simfoninio orkestro. Tas pasaulinio garso muzikas įstojo į Scalabrini vienuolyną, eina teologines studijas ir tikisi už poros metų būti išventintas kunigu. Nors jau turi 71 m. amžiaus, bet dar pilnas energijos ir atrodo daug jaunesnis.

- Mihajlo Mihajlov, žymiausias jugoslavų kritikas ir filosofas, išaugęs socialistų ateistų ideologijoje, būdamas uždarytas Tito kalėjimuose, gavo progos išsikaityti į Šv. Raštą ir atsivertė. Kai jis pareikalavo sau tarptautinėse konvencijose pripažintų politinio kalinio teisių, buvo uždarytas į nežmoniškai šaltą karcerį, žiemą be langų. Gavęs plaučių uždegimą ir jausdamas mirties pavojų, šaukėsi kunigo, bet jo noras nebuvo išpildytas. Išlikęs gyvas, dabar jis sako, kad komunistinių kraštų įstatymai, kalbą apie laisves, yra rašyti užsienio piliečiams: propagandai, ne vidaus tvarkai.

- Amerikos psichologų sąjunga savo suvažiavime Toronte turėjo keleto savo mokslininkų pranešimus apie jų prarastus tyri-

mus apie santykį tarp pornografijos ir nusikaltimų. Iowos univ. profesoriai E. Donnerstein ir J. Hallam, Purdue univ. prof. R. A. Baron, Manitobos univ. prof. N. M. Malamuth painformavo apie savo prarastus tyrimus, kurie parodė, kad pornografiniai filmai ir kita tos rūšies medžiaga padidina nusikalstamą agresyvumą toje srityje. Reikšminga, kad FBI paskelbė, jog visi didieji nusikaltimai per pirmus šešis šių metų mėnesius JAV-se sumažėjo, bet padidėjo moterų prievartavimas. Spaudoje keliama balsai, kad tai kaip tik padarinys tų pornografinių filmų ir "knygynų suaugusiems".

- Rašytoja Susy Smith, 26 knygų autorė, augusi šeimoje, kur tėvai nekėlė kojos į bažnyčią, išaugo be tikėjimo. Palaipsniui ji pasinėšė į spiritizmą, dvasių reikšimosi tyrinėjimą. Įsijautusi į psntekostalistų sąjūdžio dvasią, tapo krikščionė ir savo atsivertimą aprašė knygoje "The Conversion of a Psychic".

- Popiežių vardai yra įvairūs. Daugiausia popiežių buvo Jono vardu – net 23, Benediktų buvo 15, Klemenų 14, Inocentų 13, Leonų 13, Pijų 12. Ilgiausia Bažnyčią valdė popiežiai Pijai – iš viso net 162 metus.

- Pasaulio bažnyčių taryba Rodezijos negrams partizanams paskyrė 85.000 dol. Dėl to kilo ginčų. Kai kurios bažnytinės bendruomenės atsimetė nuo tos tarybos, kaltindamos, kad remiami tie, kurie žudo krikščionis misininkus.

- Virginia Beach vietovėje praeitą vasarą tarp jaunimo paskleista 15.000 spausdintų parinktų Šv. Rašto tekstų.

- Vašingtone, D.C., kiekvienam išeinančiam iš kalėjimo tikintieji parūpina dovanų dėžutę, kurioje yra Naujasis Testamentas ar visas Šv. Raštas.

- Į arabų kalbą išversto Naujojo Testamento vasaros pabaigoje išspausdinta 20.000 egzempliorių.

- Rumunijos stačiatikių patriarchas atsiuntė JAV Šventraščio draugijai padėką, kad ji nusiuntė reikiamą kiekį popieriaus. Rumunijoje buvo galima spausdinti 100.000 Šv. Rašto egzempliorių.

J. Pr.

1978 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

MINTYS METŲ PRADŽIOJE — Juozas Vaišnys, S.J.	1
CHARIZMATINIO SAJŪDŽIO KUNIGŲ SUVAŽIAVIMAS — L. Zaremba, S.J.	3
MŪSŲ TAUTOS LIKIMAS IR MES — P. Salantas	6
ALBERTAS VIJŪKAS KOJELAVIČIUS — Dr. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. . .	9
POPIETINE POLEMIKA — Aušra Karkienė	11
VIEŠNAGĖ PARYŽIUJE — Juozas Prunskis	15
TAUTOS BALSO SĖKLA — Anicetas Tamošaitis, S.J.	37
SEMKIMĖS STIPRYBĖS IŠ PRAEITIES — Jonas Miškinis	39
APAŠTALAVIMAS PAULIAUS VI SUPRATIMU — V. Bagdanavičius, M.I.C.	40
LIETUVIŲ RELIGINGUMO VERTĖ — Stasys Yla	44
LITURGINIO ATSINAUJINIMO ATEITIS — Antanas Saulaitis, S.J.	47
MOTINA TERESĖ KALKUTOJE — Alfonsas Grauslys	51, 76
MOTERIS — J. Venckus, S.J.	56
DAIL. ARVYDAS ALGMINAS — Redakcija	72
“TAS ŽODIS TAPO KŪNU” (JN 1,14) — A. Rubikas	73
DEPRESIJA — Vėjūnė	79
RAMYBĖ — Pranas Alšėnas	85
NAUJOS APAŠTALAVIMO PROGOS — V. Bagdanavičius, M.I.C.	87
SENATVĖ — J. Venckus, S.J.	93
RŪPESTIS DĖL GYVENIMO ŠVIESOS IR ŽEMĖS DRUSKOS — R. Gulbinas	96
TVIRTOSIOS ATRAMOS BEIEŠKANT — L. Saunoris	109
WOMEN'S LIB — J. Venckus, S.J.	112
IŠ SAPNŲ SVAJONIŲ PASAULIO — Antanas Saulaitis, S.J.	117
PASAKORIAUS MIRTIS — Godfried Romans	120
MAHOSADHOS SPRENDIMAS — Indų pasaka	121
RUDIEJI IR ŽALIEJI ŠKAPLIERIAI — Petras Žibūnas	122
PENTEKOSTALINIS JUDEJIMAS — Mykolas Morkūnas	129
TIKĖJIMO NEŠĖJA — A. Saulaitis, S.J.	145
PYKTIS — EMOCIJA SU BIOLOGINĖMIS ŠAKNIMIS — Nina Gailiūnienė . .	147
DVASINĖS SAVIAUKLOS SISTEMA — kun. Juozas Prunskis	152
REKOLEKCIJOS NAMUOSE — Ignė Marijošiūtė	154
DAIL. JONAS RIMŠA — M. Ivanauskas	176
JEI KLAUSYSI BAŽNYČIOS ... — Juozas Vaišnys, S.J.	181
KOVOJANT SU PYKČIU—PAŽINTI SAVO EMOCIJAS — Gražina Kriaučiū- nienė	184
SEKMADIENIO MIŠIŲ LANKYMAS — J. Venckus, S.J.	189
KURIUO KELIU PASUKTI Į VIENINGĄ DARBĄ — Bronius Krokys	191
KELIONE APLINK PACIFIKĄ PER 80 DIENŲ — Juozas Vaišnys, S.J. 194,	237, 262, 303, 333
APIE JAUTRUMĄ — V. Steponavičius	196
LIŪDNAS FAKTAS — Al. Likanderienė	214
MANO GYVENIMO DIEVAS — Karl Rahner, S.J.	217
APYKANTOS LINK — Nijolė Gražulienė	221
MOTERYS EVANGELIJOSE — Sės. Ona Mikailaitė	225
PO IŠPAŽINTIES — PYRAGAI — A. Saulaitis, S.J.	229
LIETUVA AMŽIŲ PERSPEKTYVOJE — Jonas Miškinis	233
FOTOGRAFAS KAZYS DAUGĖLA — Red.	250

TIKINČIŲJŲ BENDRUOMENĖ BE KUNIGŲ? – A. Saulaitis, S.J.	253
VAKARO ŠESELIOSE – Dalia Staniškienė	256
ADOMAS JAKSTAS-DAMBRAUSKAS – Jonas Miškinis	260
BENDRUOMENĖS PANORAMA – Stasys Yla	266
NAUJOJI ŪKINĖ SANTVARKA – P. Daugintis, S.J.	273
ŽMONES, SU KURIAIS DIRBAME – G. Matulienė	275
DIENA BE DŽIAUGSMO – Teresė Kezienė	277
KĄ DARYSIME KITIEMS ... – M. Stankuvienė-Saulaitytė	289
ATEISTO SURINKTOS MALDOS – kun. Juozas Prunskis	292
PAVYZDŽIO ĮTAKA – J. Dailidienė	294
AKIŲ KALBA – J. Sav.	297
ŽMOGUS IR JO LIKIMAS – Aleksandras A.	299
LIETUVIŠKOJI KULTŪRA – SIELOS MAISTAS – J. Miškinis	301
AK, TIE ŽODŽIAI – R. Bernotienė	310
KLAUSIMŲ LAPELIS – A. Saulaitis, S.J.	312
LIEPSNOS TAPYBA – M. Ivanauskas	314
MŪSŲ DVASINĖ KOVA UŽ LAISVĘ – Juozas Vaišnys, S.J.	325
ŽMOGUI REIKIA DIEVO – Stasys Yla –	328
AR MOKOMĖS IŠ PRAEITIES? – Antanas Rubšys	330
LIETUVIŠKASIS PERKŪNAS – V. Bagdanavičius, M.I.C.	337, 380
LAUKIAM TAVEŠ, VIEŠPATIE! – Stasys Yla	361
KAI GIMSTAMA IŠ LAIKŲ Į LAIKUS – Kun. Stasys Yla	363
DIEVAS TAS PATS, TIK JO ADRESAS PASIKEITĖS – Ses. O. Mikailaitė	364
MANO V. JĖZAUS KRISTAUS DIEVAS – Karl Rahner, S.J.	367
SAULĖTĄ SEKMADIENI – A. Saulaitis, S.J.	370
KODĖL LAIKRAŠČIAI PASENSTA – Antanas Būdvytis	373
DANTĖ IR JO “DIEVIŠKOJI KOMEDIJA” – J. Venckus, S.J.	374

ŠEIMA

PIRMIEJI SANTUOKOS METAI – Vytautas Kauneckas	23
DUKTĖ – T. M.	25
ŠEIMŲ RATELIAI – Antanas Saulaitis, S.J.	58
APIE VALINGUOSIUS IR IŠTIZĖLIUS – J. Andriuškevičienė	60
TRYŠ AKTAI DRAMOS, KURI VADINASI MEILĖ – Vytautas Kąsnis	101
ŠIS TAS APIE MYLIMUS IR NEMYLIMUS VAIKUS – P. Kleinotas, S.J.	132
VAIKŲ LEPINIMAS – Jonas Miškinis	133
ĮVAIRIOS MOTERYS – J. Venckus, S.J.	156
ALKOHOLIS IR ŠEIMA – T. S.	158
ŠITOKIA LAIMĖ – Gabrė Matulytė	197
DIENOTVARKĖ – Audronė	243
KELIAS Į TUŠTUMĄ – B. R.	244
NEIŠSAUGOJAU... – M. N.	245
ŠILKINIAI PANČIAI – Marjorie Holmes	246
SŪNŲ MOTINOMS R. M.	279
PRAŠAU... – D. Lukšys	280
TAI PRIKLAUSO NUO MŪSŲ – Dr. K. Valiukienė	281
NEUROZĖS – Dr. P. Janulionis	315
BUITIES KULTŪRA ŠEIMOJE – I. Kadziauskienė	345
MŪSŲ NAMUOSE STUDENTAS – T. M.	346
VIENAS ŠEŠTADIENIO RYTAS – Augustinas Tijūnėlis	384

JAUNIMAS

JAUNIMO SAVAITGALINIAI SUSITELKIMAI — Antanas Saulaitis, S.J.....	26
ATŽALYNAS MORALINIO TVAIKO ATMOSFEROJ — Juozas Prunskis	62
VALENTINO DIENA — J. Venckus, S.J.....	64
JAUNIMO ŽVILGSNIS Į SAVE — Antanas Saulaitis, S.J.....	97
PAVASARIO ŠALNOS — T. Kezienė	160
GERUMO PĖDSAKAI IR ŠVIESOS VALANDĖLĖS — A. Saulaitis, S.J.....	201
KALBA IR DVASIA — K. Parėštytė	317
PENKTASIS LITUANISTIKOS SEMINARAS JAUNIMUI — J. Vaišnys, S.J.	347
MINTYS APIE JAUNIMĄ — Kristina Parėštytė	386

MOKSLAS

GALILĖJUS IR PAULIUS VI — J. Venckus, S.J.....	17
ALBERTAS SCHWEITZERIS — J. Venckus, S.J.....	164

KNYGOS

GYVENIMAS PO GYVENIMO — J. Venckus, S.J.....	167
LITERATŪRA MŪSŲ MAŽIESIEMS SKAITYTOJAMS — A. Tyruolis	169
ATIDARYKIME ŠIRDIS SAVAJAM ŠVENTAJAM — Nina Gailiūnienė	203
KAIRIO “PO DAMOKLO KARDU” — Juozas Prunskis	206
AR BEATPAŽIŠTAME SAVO TIKEJIMĄ? — A. Mauragis	240
KAD RAKTAS NEIŠTRIGTŲ DURYSE ... — Sės. Ona Mikailaitė	354

EILĖRAŠČIAI

NIJOLĖ JANKUTĖ	8
VILIJA VAKARYTĖ	31
ANTONIO QUADROS	50
KAZYS BRADŪNAS	51
DANGUOLĖ SADŪNAITĖ	86
BUTKIENĖ	128
MARIJA SAULAITYTĖ-STANKUVIENĖ	184
ADA KARVELYTĖ	224
P.E. DA SILVA RAMOS	296
HENRIETTE ROLAND HOLST	296
ZENTA TENISONAITĖ	372
TĖVYNĖJE	32, 67, 134, 171, 208, 284, 319, 357, 388
KALBA	34, 66, 104, 139, 174, 211, 247, 283, 321, 359, 390
ATGARSIAI	141, 177, 212, 252

TRUMPAI IŠ VISUR — įvairiuose numeriuose yra žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“LAIŠKAI LIETUVIAMS” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. 737-8400.

“LAIŠKU LIETUVIAMS” KONKURSAS

Dvidešimtojo “Laiškų lietuviams” konkurso tema: **Geras draugas – retas paukštis**. Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžiu, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki 1979 m. vasario mėn. 1 dienos. Galima rašyti ir beletristine forma.

Skiriame keturias premijas. I – 150 dol. (mecenatas dr. Leonas Kriaučeliūnas), II – 100 dol. (mecenatai Bronė ir Jonas Veselkai), III – 75 dol. (mecenatai: 50 dol. Bronė ir Pranas Vitai, 25 dol. Vincas Kuliešius), IV – 50 dol. (mecenatė Stefanija Rudokienė).

Konkursui atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami “Laiškuose lietuviams”.

Konkurso vertinimo komisija: T. Jonas Borevičius, S.J., Dalia Kučėnienė, Ilona Laučienė, Aleksandra Likanderienė, dr. Zigmas Smilga.

Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” koncerte 1979 m. kovo mėn. 10 d. 7 val. vak. Jaunimo Centre.

SVARBUS ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Pabrangus popieriui, paštui ir spaudos darbui, nuo 1979 m. sausio 1 dienos “Laiškų lietuviams” metinė prenumerata pakeliama iki 8 dol. Skaitytojų patogumui administracija laikosi tokios tvarkos: žurnalo prenumerata kiekvienam pratęsiama automatiškai, nebent iš anksto būtų pranešta, kad toliau nebenori gauti žurnalo. Už šių ir ankstyvesniųjų metų žurnalo siuntinėjimą dar neužsimojęsieji yra prašomi kaip galima greičiau tai padaryti. Taip pat pageidaujama, kad ir už ateinančius metus būtų užmokėta metų pradžioje. Siunčiant prenumeratos mokėti, yra daug saugiau naudoti čekius arba “money orderius”. Jau yra buvę atvejų, kad, siunčiant grynais, nei laiškas, nei pinigai administracijos nepasiekdavo.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Dr. Albertas Gerutis. PETRAS KLIMAS, valstybininkas, diplomatas, istorikas ir kankinys. Išleido “Vilties” draugijos leidykla 1978 m. Monografijos leidimo mecenatas dr. Vladas Bložė. 320 psl., kaina 10 dol.

Nuoširdžiai dėkojame “LAIŠKU LIETUVIAMS” rėmėjams

10 dol. auokojo E. Abelkienė.

9 dol. – A. Grigaliūnas.

5 dol. – V. Krasauskas.

Po 4 dol.: P. Jurkštas, L. Kuncaitienė, D. Petkūnienė, V. Poderys, A. Kamantienė, A. Zemaitaitienė, kun. P. Ragažinskas, A. Skrebūnas, E. Matutienė, P. Karosas, msgr. A. Bačkis, S. Leipienė.

3 dol. – A. Mingėla.

Po 2 dol.: I. Kutelis, A. Martus, J. Leveris, J. Žitkevičienė.

1 dol. – J. Karvelis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS *— Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėšytė, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Jūratės Eidukaitės-Okura. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. Nek. Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.